

**«ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱԴԱՅՈՒԹՅԱՆ
ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՄԱՍԲ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ՈՐԱԿԻ ԱԴԱՅՈՎՄԱՆ ՀԻՄՆԱՅԱՐՑԵՐԸ»
ԵՊԲՀ ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ XXI ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ**

21-22 ՍԱՅԻՍԻ, ԵՐԵՎԱՆ - 2025

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՅ՝

ԵՊԲՀ ռեկտոր,
բ.գ.դ., պրոֆեսոր Ա.Ա. Մուրադյան

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՓՈԽՆԱԽԱԳԱՅ՝

ԵՊԲՀ ուսումնական աշխատանքների գծով
պրոռեկտոր, բ.գ.դ., պրոֆեսոր Լ.Ռ. Ավետիսյան

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԳԼԽԱՎՈՐ ԽՄԲԱԳԻՐ՝

բ.գ.թ., դոցենտ Ա.Ս. Գրիգորյան

ՏԵՂԱԿԱԼՆԵՐ՝

բ.գ.թ., դոցենտ Բ.Զ. Ենոքյան
բ.գ.թ., դոցենտ Ա.Վ. Բայկով

ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ՝

ուսումնամեթոդական վարչության
պետ Մ.Գ. Հայրապետյան

ԱՆՂԱՄՆԵՐ՝

ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի դեկան,
բ.գ.թ., դոցենտ Կ.Մ. Բարոյան

ստոմատոլոգիական ֆակուլտետի դեկան,
բ.գ.դ., պրոֆեսոր Լ.Կ. Եսայան

ռազմաբժշկական ֆակուլտետի դեկան,
բ.գ.դ., դոցենտ Վ.Վ. Ծատուրյան

օտարերկրացիների ուսուցման
աշխատանքների դեպարտամենտի պետ,
բ.գ.թ., դոցենտ Գ.Ֆ. Ավետիսյան

հանրային առողջության ֆակուլտետի դեկան,
բ.գ.դ., պրոֆեսոր Մ.Գ. Հովհաննիսյան

կրթության որակի գնահատման և
ապահովման կենտրոնի դեկավար
Ա.Ա. Հայրապետյան

ՀՏԴ՝ 614.2:61(071.1)

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐԻ ԼՈՒԾՈՒՄ. ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ, ԾՐԱԳՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԱՊԱՀՐՈՎՄԱՆ ԵՎ ՈՐԱԿԻ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ավետիսյան Գ.Ֆ., Ավնաուրյան Ա.Զ., Մխիթարյան Մ.Ա.*

ԵՊԲՀ, օտարերկրացիների ուսուցման աշխատանքների դեպարտամենտ
Էլ.փոստ՝ meri_mkhitaryan15@alumni.oua.am

Բանալի բառեր՝ համաշխարհային առողջություն, բժշկական կրթություն, ծրագրի արդյունքներ, որակ, ռազմավարություններ:

Առողջապահության գլոբալ մարտահրավերների արագ զարգացումը՝ զուգորդված ավելի ու ավելի փոխկապակցված աշխարհի հետ, պահանջում է զգալի վերափոխում բժշկական կրթության մեջ՝ ապահովելու համար, որ ապագա առողջապահական մասնագետները լավ պատրաստված կլինեն այս բարդությունները լուծելու համար: Այս աշխատանքը ուսումնասիրում է մի շարք ռազմավարություններ, որոնք ուղղված են բժշկական դպրոցներում կրթական գործընթացները կազմակերպելուն և կատարելագործելուն՝ արդյունավետորեն արձագանքելու համաշխարհային առողջապահական կարիքներին: Հիմնական նկատառումները ներառում են հարմարվողական և մշակութային առումով համապատասխան ուսումնական ծրագրերի մշակումը, դասավանդման նորարար տեխնոլոգիաների ինտեգրումը և միջմասնագիտական համագործակցության խթանումը սահմաններից դուրս: Աշխատանքը քննարկում է, թե ինչպես է արդյունքների վրա հիմնված կրթությունը՝ հստակ կարողությունների շրջանակներով, որպեսզի շրջանավարտներն ունենան անհրաժեշտ հմտությունները՝ տարբեր առողջապահական միջավայրերում գործելու համար՝ սկսած քաղաքային հիվանդանոցներից մինչև անտեսված գյուղական տարածքներ:

Ուշադրության կենտրոնում է կրթական ծրագրերի որակի բարձրացումը: Սա ներառում է շարունակական գնահատման և հետադարձ կապի օղակներ՝ ինչպես մատուցվող բովանդակությունը, այնպես էլ ուսուցման մեթոդները

բարելավելու համար: Հողվածը նաև ուսումնասիրում է գլոբալ առողջապահական հեռանկարները, ինչպիսիք են հանրային առողջությունը, հիվանդությունների կանխարգելումը և առողջապահական հավասարությունը, ներառելու կարևորությունը բժշկական կրթության մեջ՝ այդպիսով պատրաստելով ուսանողներին ներգրավվելու համաշխարհային առողջապահական մարտահրավերների մեջ: Ավելին, վիրտուալ ուսուցման հարթակների և սիմուլյացիոն տեխնոլոգիաների ինտեգրումն ուսումնասիրվում է որպես կրթության մասշտաբի արդյունավետ միջոց, որը կարող է ապահովել հեռավոր կամ ռեսուրսներով սահմանափակ տարածաշրջանների ուսանողների որակյալ ուսուցումից օգտվելու հնարավորություն:

Վերլուծելով մի շարք հաջողված դեպքերի ուսումնասիրություններ տարբեր բնագավառներից՝ այս հոդվածը գործնական լուծումներ է առաջարկում բժշկական կրթությունն ապահովողների և քաղաքականություն մշակողների համար: Այն ընդգծում է նորարարական, մասշտաբային լուծումների անհրաժեշտությունը, որոնք խթանում են առողջապահության ոլորտի մասնագետների ինչպես ակադեմիական, այնպես էլ գործնական պատրաստվածությունը: Ի վերջո, նպատակն է բարձրացնել բժշկական կրթության որակն ամբողջ աշխարհում՝ ապահովելով, որ շրջանավարտները լինեն ոչ միայն հմուտ կլինիցիստներ, այլև առաջնորդներ՝ ներգրավված հանրային առողջության հրատապ խնդիրների լուծմանը և ողջ աշխարհի բնակչության առողջության արդյունքների բարելավմանը:

ՀՏԴ՝ 61(071.1):371.3

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐԸ

Ավետիսյան Գ.Ֆ.*, Մխիթարյան Մ.Ա., Ավնաուրյան Ա.Զ.

ԵՊԲՀ, օտարերկրացիների ուսուցման աշխատանքների դեպարտամենտ
Էլ. փոստ՝ avetisyan35@rambler.ru

Բանալի բառեր՝ կրթություն, արդիականացում, որակի հսկողություն, ուսումնական գործընթաց:

Արդիականությունը: Առողջապահության համակարգի ժամանակակից մարտահրավերները, ներառյալ արագ թվայնացումը, գլոբալացման խոր գործընթացները և բժիշկների իրավասություններին ներկայացվող պահանջների աճող մակարդակը, ընդգծում են բարձրագույն բժշկական հաստատություններում կրթական գործընթացի վերափոխման հիմնարար անհրաժեշտությունը: Ավանդական մանկավարժական մոտեցումները, որոնք ուղղված են գիտելիքների պասիվ ձեռքբերմանը, չեն համապատասխանում ժամանակակից կլինիկական պրակտիկայի պահանջներին և չեն համապատասխանում միջազգային

չափանիշներին, ինչպիսիք են Բժշկական կրթության համաշխարհային ֆեդերացիայի (WFME) առաջարկությունները: Բժշկական և սոցիալական արագ փոփոխվող միջավայրում, որտեղ առողջապահական համակարգի կայուն զարգացումն ուղղակիորեն կախված է մասնագետների վերապատրաստման որակից, կարևոր է դառնում ինտեռակտիվ, սիմուլյացիոն և թվային տեխնիկական համակցող ինտեգրատիվ վերապատրաստման մոդելների ներդրումը:

Աշխատանքի նպատակը: Այս աշխատանքի հիմնական նպատակն է վերլուծել բժշկական բուհերում կրթական գործընթացի արդիականացման ժամանակակից մոտեցումները՝ ուղղված մասնագետների վերապատրաստման որակի բարձրացմանը:

Ուսումնասիրության նյութը և մեթոդները:

Ուսումնասիրության շրջանակներում վերլուծվել է մասնագիտացված ամսագրերում տպագրված գիտական գրականությունը:

Հետազոտության արդյունքները:

Որակի կառավարման և կրթական գնահատման ռազմավարությունների իրականացումը, ինչպիսիք են որակի կառավարման մոդելները (TQM) և շարունակական բարելավման (CQI) համակարգերը, ներառյալ SWOT և TOWS վերլուծությունները, խիստ անհրաժեշտ են: Այս գործընթացում կարևոր գործիքներն են PESTEL-ի վերլուծությունը, չափորոշիչը, շահագրգիռ կողմերի քարտեզագրումը և բացերի վերլուծությունը: Կրթության արդիականացման կարևոր ասպեկտը դառնում է ինտեգրատիվ ուսուցման մոդելը, որը միավորում է տարբեր մոտեցումների լավագույն տարրերը՝ ինտեգրատիվ, սիմուլյացիա, թվային, խնդրի վրա հիմնված և ուսանողակենտրոն ուսուցում,

ինչպես նաև նեյրոնային ցանցերի տեխնոլոգիաներ: Միաժամանակ անհրաժեշտ է ուշադրություն դարձնել բոլոր մակարդակներում ուսումնառության արդյունքների հետադարձ կապի և վերլուծության հայեցակարգին: Անհրաժեշտ է նաև դիտարկել գնահատման մի շարք համակարգեր, ներառյալ թիմային գնահատումը, պորտֆոլիոյի գնահատումը և գործընկերների գնահատումը, ուսուցման և ստվերային մոտեցումների ինտեգրումը:

Հատկանշական է Օբյեկտիվ կառուցվածքային կլինիկական քննության (ՕԿԿՔ) գնահատման համակարգը, որը ստանդարտացված մոտեցում է տրամադրում իրավասությունների գնահատմանը:

Եզրակացություն: Բարձրագույն բժշկական հաստատություններում որակի կառավարումը բարդ և բազմակողմ գործընթաց է, որը պահանջում է ինտեգրված մոտեցում ռազմավարական և կայուն զարգացման մոդելին:

ՀՏԴ՝ 61(071.1):37

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԿԱՐԵՎՈՐ ԲԱՂԱԴՐԻՉ. ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ԵՊԲՅ-ՈՒՄ

Ավետիսյան Լ.Ռ.¹, Բայկով Ա.Վ.^{*2}, Պետրոսյան Լ.Ջ.²

¹ ԵՊԲՅ, վարչակազմ

² ԵՊԲՅ, կրթական ծրագրերի բաժին

Էլ. փոստ՝ msejournal@yahoo.com

Բանալի բառեր՝ բարձրագույն բժշկական կրթություն, կրթական ծրագրեր, կրթության որակ, գնահատման մեթոդներ, գնահատման տիպեր, գնահատման համակարգ, կառուցողական համապատասխանեցում:

Առողջապահական ոլորտի կրթական ծառայությունների համաշխարհային շուկայում սաստկացող մրցակցության պայմաններում կարևորվում է բժշկական բուհի ուսումնական գործընթացի մեթոդական ու կազմակերպական շարունակական լավարկումը:

Գնահատումը ուսումնական գործընթացի դասավանդում-ուսումնառություն-գնահատում եռամիասնության առանցքային բաղադրիչն է: Գնահատման համապատասխան մեթոդաբանությամբ կարելի է պարզել և հավաստել դասավանդման ու ուսումնառության արդյունքում ուսումնառության վերջնարդյունքների ձեռքբերումը և փաստացի ձեռքբերված վերջնարդյունքների համապատասխանումը նախանշվածներին:

Հետազոտությունը լուսաբանում է բարձրագույն բժշկական կրթության մեջ կիրառվող գնահատման արդի տեսակները, ձևերը, մեթոդները և ձևաչափերը, բացահայտում գնահատման համաշխարհային միտումները և քննարկում ԵՊԲՅ-ում գնահատման համակարգի Էվոլյուցիան և արդիականացման հեռանկարները: Ներկայացվում է Բլումի տաքսոնոմիայի և կլինիկական կարողունակության Միլլերի հիերարխիկ մոդելի տարբեր մակարդակների գնահատման առանձնահատկությունները: Պարզաբանվում է բազմաբաղադրյալ գնահատման համակարգի մեթոդաբանական հիմնավորումը: Մշակվել են բարձրագույն կրթության ոլորտում պատշաճ գնահատման հիմնական սկզբունքները: Այդ սկզբունքների համընդհանուր ընկալումը շահակիցների կողմից անհրաժեշտ է գնահատման որակի ապահովման տեսանկյունից:

Բժշկական կրթության համաշխարհային ֆեդերացիան

հատուկ ուշադրություն է դարձնում գնահատմանը. գնահատումը պետք է ապահովի, խթանի, ուղղորդի, ձևավորի և բարելավի ուսումնառությունը՝ հետադարձ կապի ապահովմամբ: Բուհի և շահակիցների խնդիրների լուծման նպատակով բուհը պետք է ունենա բազում ստուգման բաղադրիչներ ներառող գնահատման համակարգ համաձայն սահմանված չափորոշիչների: Ներկայումս բժշկական կրթության ասպարեզում կարևորվում է գնահատման կադապրների՝ հստակ կառուցվածքով ծրագրային կրթական վերջնարդյունքների և դրանց համապատասխանեցված գնահատման կոնցեպտուալ քարտեզների կիրառումը: Դրանք ավելացնում են գնահատման վավերականությունն ու հուսալիությունը՝ հնարավորություն ընձեռելով ստուգման նոր գործիքների և մոտեցումների մշակման համար:

ԵՊԲՅ-ի գնահատման համակարգը հարյուրամյա պատմության ընթացքում աստիճանաբար փոփոխվել է՝ պայմանավորված տարաբնույթ օրենսդրական, կազմակերպատիրական, մեթոդական և այլ գործոններով ու գործընթացներով: Այսպես, մինչև 2006 թվականը բուհում ստուգման հիմնական ձևը ավանդական բանավոր քննությունն էր: 2006-2016 թվականներին բուհում ներդրվեց և գերակա ստուգման ձև դարձավ բացառապես թեստային գնահատումը: 2016 թվականից գերիշխող համակարգային թեստային ստուգման հետ մեկտեղ մասնագիտական առարկաների համար վերականգնվեց բանավոր ստուգման ձևը, աստիճանաբար ներդրվեցին բազմաբաղադրյալ գնահատման համակարգեր:

Ուսումնական գործընթացի առանցքային բաղադրիչը՝ գնահատումը կատարելագործելու և վերջինիս հետագա զարգացումն ապահովելու համար կպահանջվեն հավելյալ նյութական ներդրումներ, դասախոսական կազմի վերապատրաստումներ, կազմակերպատիրական լուծումներ:

ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԳՐԱՎԱԿԱՆ

Ավետիսյան Լ.Ռ.¹, Բայկով Ա.Վ.^{*2}

¹ ԵՊԲՀ, վարչակազմ

² ԵՊԲՀ, կրթական ծրագրերի բաժին

Էլ. փոստ՝ msejournal@yahoo.com

Բանալի բառեր՝ բարձրագույն բժշկական կրթություն, կրթության որակ, գնահատման քաղաքականություն, գնահատման համակարգ:

Կրթության որակի ապահովման սկզբունքներին համաձայն միջազգային չափորոշիչներին համապատասխանելու հրամայականը պարտադրում է բժշկական բուհի ուսումնական գործընթացի շարունակական մեթոդական ու կազմակերպական բարելավում բուհի և շրջանավարտների մրցունակության ավելացման նպատակով:

Հետազոտության նպատակն է վերլուծել բարձրագույն բժշկական կրթության որակի ապահովման տեսանկյունից գնահատման արդի մոտեցումները և չափորոշիչները, բացահայտել գնահատման համաշխարհային միտումները և ԵՊԲՀ-ում մշակվող գնահատման քաղաքականության հիմնական սկզբունքները:

Աշխատանքը լուսաբանում է բարձրագույն բժշկական կրթության որակի ապահովման տեսանկյունից ուսանողների գնահատման արդի պահանջները և չափորոշիչները և բացահայտում գնահատման համաշխարհային միտումները և քննարկում ԵՊԲՀ-ում մշակվող գնահատման քաղաքականության հիմնական սկզբունքները: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում կլինիկական կարողունակության գնահատման համար կիրառվող գնահատման գործիքների և բազմաբաղադրյալ գնահատման համակարգի առանձնահատկությունների վրա: Ըստ որում կլինիկական կարողունակության գնահատման Միլլերի բուրգի հիերարխիկ մոդելի տարբեր մակարդակների համար նախատեսվում են համապատասխան գնահատման

գործիքներ: ԵՊԲՀ առողջապահական ոլորտի անընդհատ և ինտեգրացված, բակալավոյական և մագիստրոսական կրթական ծրագրերի շրջանակներում մասնագետների պատրաստման գործընթացն առաջին հերթին ենթադրում է կրթական վերջնարդյունքների սահմանում և դրանց համապատասխան գնահատման մեթոդների և ձևերի ընտրություն: Գնահատումը ուսումնական գործընթացի ոչ միայն պարտադիր, այլև առանցքային բաղադրիչն է: Բժշկական կրթության արդի հիմնահարցերից մեկի՝ գնահատման շուրջ ընդհանուր ընկալումների և արժեքների ձևավորման նպատակով ներբուհական երկխոսությունը ժամանակի պահանջ է և կարևորագույն նախապայման բուհական գնահատման համակարգի զարգացման և կատարելագործման համար:

Ըստ բժշկական կրթության համաշխարհային ֆեդերացիայի չափորոշիչների գնահատումը պետք է ապահովի, խթանի, ուղղորդի, ձևավորի և բարելավի ուսումնառությունը՝ հետադարձ կապի ապահովմամբ: Բուհի և շահակիցների խնդիրների լուծման նպատակով բուհը պետք է ունենա բազում ստուգման բաղադրիչներ ներառող գնահատման համակարգ:

Այսպիսով բազմաբաղադրյալ գնահատման համակարգի շրջանակներում վերջնարդյունքահեն գնահատման տարբեր մեթոդների կիրառումը, գնահատման արդյունքների վերաբերյալ հետադարձ կապի ապահովումն ու արդյունքների մանրակրկիտ, բազմակողմանի վերլուծությունը կարող են եականորեն բարելավել ուսումնական գործընթացի ընդհանուր արդյունավետությունը:

ՖԱՐՄԱԿՈԼՈԳԻԱ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԱԿԱՆԴՄԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏԵԼԻՔԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱԶՄԱԲԱՂԱԴՐԻՉ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԵԻԹԱՐ ՀԵՐԱՑՈՒ ԱՆՎԱՆ ԴԵՏԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ

Բայլասանյան Մ.Գ.¹, Ադամյան Ն.Յ.^{*1}, Հայրապետյան Ա.Ա.², Մուրադյան Ա.Շ.¹, Սիմոնյան Մ.Ա.¹

¹ ԵՊԲՀ, ֆարմակոլոգիայի ամբիոն

² ԵՊԲՀ, կրթության որակի գնահատման և ապահովման կենտրոն

Էլ. փոստ՝ adamyanhovsepyan@mail.ru

Բանալի բառեր՝ կրթական բաղադրիչ, հետազոտական բաղադրիչ, ընթացիկ գնահատում, ամփոփիչ գնահատում, տեղեկատվության կառավարում, ուսումնառության վերջնարդյունք:

Ժամանակակից բարձրագույն բժշկական կրթության որակի պատշաճ մոնիթորինգի համար չափազանց կարևոր է գիտելիքի գնահատման նոր մոդելների նախագծումը և շարունակական կատարելագործումը: Այդ նպատակով ԵՊԲՀ Ֆարմակոլոգիայի ամբիոնը մշակել և ներդրել է դասավանդման, ուսումնառության և գիտելիքի գնահատման բազմաբաղադրիչ համակարգ, որը նախատեսում է ուսանողների կրթական ծրագրի բովանդակային ընկալման ապահովումը, գիտելիքների համակարգումը,

ուսանողի քննադատական և ստեղծագործ մտածելակերպի զարգացումը, ինքնակրթության և ինքնազարգացման խթանումը, տեղեկատվության կառավարման և հետազոտական հմտությունների կատարելագործումը, արագ և ճիշտ կողմնորոշվելու կարողությունների ձևավորումը:

Ներդրված բազմաբաղադրիչ համակարգի մոդելը հիմնված է ուսուցման կրթական և հետազոտական բաղադրիչների միասնության վրա և ներառում է ընթացիկ և վերջնական գնահատման համար ամփոփիչ, ֆորմատիվ (ձևավորող) և գործընթացի մեջ խնդիրների բացահայտմանը միտված դիագնոստիկ գնահատման մեթոդները: Համակարգը կառուցված է ուսանողակենտրոն սկզբունքով,

ինչը խրախուսում է դասախոսների և ուսանողների համագործակցությունը և ուսանողների ակտիվ ներգրավվածությունը մոդելի մշակմանը՝ հաշվի առնելով նրանց ցանկություններն ու առաջարկությունները: Կարելի է կարևորել նաև այն փաստը, որ գնահատման այս համակարգում վերաարժևորվել է դասախոսի հեղինակությունը և դերը որպես ոչ միայն դասավանդող, այլ նաև որպես մենթոր՝ նորարարական հետազոտական ծրագրերի համար, ապահովելով կրթության որակի կատարելագործումը՝ համապատասխան Բլումի տաքսոնոմիայի կրթական բոլոր մակարդակներին:

Գնահատման համակարգի վերաբերյալ ուսանողների կարծիքների վերլուծությամբ բացահայտվել է, որ համակարգը արդյունավետ է համարում ուսանողների 92.2%-ը՝

ընդգծելով նաև համակարգում ներկայացված առանձին բաղադրիչների դրական դերը: Արձանագրվել է նաև ուսանողների առաջադիմության աճ, ինչն արտահայտվել է ոչ միայն դրական արդյունքների քանակական բնութագրերով, այլ նաև որակի ցուցանիշ հանդիսացող գերազանց և լավ գնահատականների մասնաբաժնի ավելացմամբ: Միևնույն ժամանակ եականորեն նվազել է առարկան չհաղթահարած ուսանողների թիվը:

Դասավանդման, ուսումնառության և գիտելիքի գնահատման բազմաբաղադրիչ համակարգի հետագա կատարելագործումը ակնհայտորեն կնպաստի ԵՊԲՅ-ում կրթության որակի բարձրացմանը, ինչը կամրապնդի բուհի մրցունակությունը միջազգային տարբեր հարթակներում:

ՀՏԴ՝ 61(071.1):371.3

ԵՊԲՅ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒՆԵՏԻ ՈՒՄՈՒՄՆԵՐԻ ՀԵՏ ՏԱՐԿՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՈՒ ՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Բարոյան Կ.Ս.*

ԵՊԲՅ, ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի դեկանատ

Էլ.փոստ՝ baroyankarine@mail.ru

Բանալի բառեր՝ դեկանատ, դեկանի դերը, ուսանողի տեղեկատվության աջակցում, ուսումնառության կառավարում, կազմակերպչական փոփոխություններ:

Դեկանատը բուհի կառուցվածքային ստորաբաժանումն է, որը պատասխանատու է ուսումնական գործընթացի կազմակերպման, ուսումնական ծրագրերի կատարման վերահսկողության, ինչպես նաև ուսանողների հետ տարվող կազմակերպչական և մեթոդական և այլ բնույթի աշխատանքների համար:

ԸԲՖ-ի դեկանը, «Բուժական գործ» կրթական ծրագրի դեկանատը, ֆակուլտետի և համալսարանի կրթության որակի պատասխանատուները իրականացնում են տարաբնույթ ուսումնասիրություններ:

Վերջին հինգ տարիներին սեպտեմբեր ամսվա ընթացքում դեկանը հանդիպում է 1-ին կուրսի բոլոր խմբերի ուսանողների հետ առանձին-առանձին՝ նրանց ներկայացնելով ուսանողի իրավունքները, պարտականությունները, վարքագծի կանոնները և լսելով ուսանողների կողմից բարձրացված ուսումնական, սոցիալական և այլ բնույթի խնդիրները, կազմում են տվյալ ուսանողի և/կամ ուսանողական խմբերի խնդիրների ընդհանուր բնութագիրը և պլանավորում հետագա աշխատանքներն այս ուղղությամբ: Տարբեր կուրսերի ուսանողների և/կամ ուսանողական խմբերի հետ հանդիպումների ժամանակ քննարկվում են տարբեր հարցեր:

Դեկանատի կողմից տեղեկատվությունն ուսանողներին փոխանցվում է ինչպես տարբեր հանդիպումների, ԵՊԲՅ կայքի, սոցիալական հարթակների, այնպես էլ համալսարանում գործող էլեկտրոնային կառավարման համակարգի միջոցով (էլեկտրոնային համալսարան):

Կիսամյակի ընթացքում ոչ մասնագիտական առարկաներից ակադեմիական պարտքեր ունենալու դեպքում ուսանողների քննությունների հանձնման գրաֆիկը կազմվում է ուսանողի հետ անհատական ձևաչափով: Ուսումնառության և քննությունների անհատական գրաֆիկներ են կազմվում նաև պարտադիր զինվորական

ծառայության մեկնող, կարճաժամկետ զորահավաքներին մասնակցող (25 օր տևողությամբ), հիվանդության պատճառով քննություններից բացակայած, ինչպես նաև այն ուսանողների համար, ովքեր ունեն առարկայական տարբերություններ, նախկին կիսամյակների ակադեմիական պարտքեր:

Ուսանողները «Ընդհանուր բաժնի» միջոցով յուրաքանչյուր աշխատանքային օր կարող են ցանկացած բնույթի հարցերով դիմել ինչպես դեկանատի, այնպես էլ համալսարանի դեկանատությանը: Համալսարանում գործող «Մանդատային հանձնաժողովը» քննարկում և 1-3 օրվա ընթացքում պատասխանում է ուսանողների դիմումներին: Ուսանողների կողմից ոչ ֆորմալ հանդիպումների ժամանակ բարձրացված հարցերը նույնպես քննարկվում են համապատասխան ստորաբաժանումներում և ստանում իրենց լուծումները:

Ուսանողների հետ տարվող աշխատանքներում իր դերն ունի նաև ուսանողական խորհրդարանը: Ուսանողական խորհրդարանը «Ֆիզիկական դաստիարակություն» ամբիոնի հետ համատեղ կազմակերպում է տարաբնույթ միջոցառումներ:

Ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի ուսանողների հետ տարվող կազմակերպչական և մեթոդական աշխատանքները ֆակուլտետի դեկանատում իրականանում են ամենօրյա աշխատանքային ռեժիմով, որոնց արդյունքում ուսանողները տեղեկացվում են ներքին կարգապահական կոնոններին, ուսուցման գործընթացում կիրառվող կանոնակարգերում տեղի ունեցող փոփոխություններին, պետության կողմից տրամադրվող փոխհատուցումներին, ամբիոններում իրականացվող բազմաբաղադրյալ գնահատման ժամանակ կիրառվող գործնական ունակությունների անցկացման ձևերին և գնահատման մեթոդներին, քննությունների անցկացման ձևերին և կարգերին, փոխատեղման մրցույթի պայմաններին, բուհում իրականացվող բազմաբնույթ մրցաշարերին, միջոցառումներին և այլ գործառնություններին:

ՀՏԴ՝ 61(071.1):616.98-036:578.8:371.3

ՀԵՌԱԿԱՐ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱԿԻՃԱԿՆԵՐՈՒՄ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԳՈՐԾԻՔ. ԵՊԲՀ ՓՈՐՁԸ COVID-19 ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Բարոյան Կ.Ս.¹, Եսայան Լ.Կ.², Ենոքյան Բ.Զ.^{3*}

¹ ԵՊԲՀ, ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի դեկանատ

² ԵՊԲՀ, ստոմատոլոգիական ֆակուլտետի դեկանատ

³ ԵՊԲՀ, դեղագիտական ֆակուլտետի դեկանատ

Էլ. փոստ՝ yenokyan@inbox.ru

Բանալի բառեր՝ COVID-19 համաճարակ, հեռավար բարձրագույն բժշկական կրթություն, առցանց ատեստավորում:

COVID-19 համաճարակի ժամանակ ամբողջ աշխարհում, այդ թվում և Հայաստանում, համաճարակի տարածման տեմպերը կանխելու նպատակով արգելվեցին հանրային միջոցառումների կազմակերպումը, անցկացումը և դրանց մասնակցությունը: Ի թիվս այլ կրթական հաստատությունների՝ դադարեցվեց նաև բուհերի աշխատանքը: Թույլատրվում էր միայն հեռավար ուսուցումը: ԵՊԲՀ-ում հեռավար կրթությանն հետ առնչվող շատ խնդրահարույց հարցեր կային, որովհետև նույնիսկ օրենսդրորեն՝ ՀՀ կառավարության 25.05.2005թ. N 692-Ն որոշմամբ արգելվում է հեռավար բժշկական կրթության կազմակերպումը Հայաստանի Հանրապետությունում: Սակայն ստեղծված իրավիճակում կրթական գործընթացը չդադարեցնելու միակ լուծումն անցումն էր առցանց ուսուցման: Մշակվեցին մեթոդական ցուցումներ դասախոսների և ուսանողների համար՝ «Չում» հարթակում դասավանդում կազմակերպելու նպատակով: Հեռավար դասընթացի վարմանն առնչվող խնդիրների վերջնական պարզաբանման համար կազմակերպվեցին նաև առցանց դասընթացներ դասախոսների համար: Լուրջ խնդիրներ առաջացան ընդհանուր բժշկության և ստոմատոլոգիական ֆակուլտետների բարձր կուրսերում սովորող ուսանողների համար, որոնց դասերը կազմակերպվում էին կլինիկաներում ցիկլային պարապմունքներով: Համաճարակի ժամանակահատվածում կլինիկաներում սահմանված էր շատ խիստ սակիտարահակահամաճարակային ռեժիմ և բնականաբար խիստ սահմանափակվել էր մուտքը բոլորի, այդ թվում և ուսանողների համար:

Մեծաթիվ ուսանողներ կամավորական սկզբունքներով ակտիվորեն մասնակցում էին հիվանդանոցներում տարվող աշխատանքներին՝ մեծ չափով օգնելով համաճարակի հետևանքների մեղմացմանը, հիվանդների առողջության վերականգնմանը: Այդ մասնակցությունը մեծ օգնություն էր հիվանդանոցներին, ինչպես նաև ապագա բժիշկներին գործնական ունակությունների լրացման առումով: Սակայն դա չէր կարող ընդգրկել բոլոր դասավանդվող առարկաների նյութը: Այդ առումով, առցանց դասավանդման պայմաններում, ըստ առարկայի առանձնահատկությունների, պարտադիր համարվեց մասնագիտական ֆիլմերի, անիմացիաների, մորֆոլոգիական պատրաստուկների, հիվանդության պատմագրերի ներկայացումը, առցանց վարժանքների իրականացումը: Մեծ տեղ հատկացվեց իրավիճակային խնդիրներին, դեպքերի ներկայացմանը և վերլուծությանը: Վերաբուժական առարկաների դեպքում հնարավորության սահմաններում կազմակերպվեցին վիրահատական գործընթացի ուղիղ հեռարձակում, այդ վիրահատությունների տեսաձայնագրությունների ցուցադրում և մեկնաբանում: Համալսարանի համար լուրջ մարտահրավեր էր ուսանողների առցանց ատեստավորման և հատկապես՝ ամփոփիչ ատեստավորման կազմակերպումը: Համապատասխան կանոնակարգերի ընդունմամբ, մեթոդական ցուցումների, ուղեցույցների մշակմամբ և կիրառմամբ քննական ողջ գործընթացն հաջողությամբ իրականացվեց «Չում» առցանց ինտերնետային ծրագրի միջոցով:

COVID-19 համաճարակի ժամանակ հեռավար ուսուցման անցումը պարտադրված քայլ էր, մարտահրավեր, սակայն այն նաև լուրջ փորձի ձեռքբերում էր, որը կարելի է օգտագործել ոչ միայն ճգնաժամային իրավիճակներում:

ՀՏԴ՝ 611:61(071.1)

ԵՊԲՀ-Ի ՍԱՐԴՈՒ ԱՆԱՏՈՒԹՅԱՆ ԱՍԲԻՈՆՈՒՄ ԿԻՐԱՌՎՈՂ ԲԱԶՄԱԲԱՂԱԴՐԻՉ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ԳԻՏԵԼԻՔԻ ԱՏՈՒԳՄԱՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՄՈՂԵԼ

Բարոյան Կ.Ս., Չարգարյան Ա.Լ.*, Մկրտչյան Կ.Գ.

ԵՊԲՀ, նորմալ անատոմիայի ամբիոն

Էլ. փոստ՝ anahit.zargaryan@yahoo.com

Բանալի բառեր՝ բազմաբաղադրիչ համակարգ, գնահատում, թեստավորում, գիտելիքի ստուգում:

Ժամանակակից պայմաններում տեղեկատվության ծավալի աճով և մասնագետների որակի նկատմամբ ներկայացվող պահանջների խստացմամբ պայմանավորված անհրաժեշտություն է առաջանում կիրառել գիտելիքների ստուգման նոր համակարգ, որը մի կողմից ուղղված է գիտելիքների և հմտությունների օբյեկտիվ ստուգմանը, իսկ մյուս կողմից նպաստում է ստեղծագործական կարողությունների բացահայտմանը և ուսումնասիրվող

գործընթացների նկատմամբ արժեքային վերաբերմունքի ձևավորմանը: Ներկայումս ԵՊԲՀ նորմալ անատոմիայի ամբիոնում գիտելիքների ստուգման գործընթացը իրականացվում է բազմաբաղադրիչ համակարգի կիրառմամբ: Այն ներառում է գիտելիքների գնահատման տարբեր չափորոշիչների և մեթոդների համադրություն՝ ապահովելով ոչ միայն տեսական գիտելիքների ստուգումը, այլ նաև ուսուցման գործընթացի ակտիվացում, ուսանողի ինքնուրույն մտածելու, վերլուծելու խթանում, համեմատելու և ընդհանուր եզրակացություններ անելու կարողության զարգացում:

Բազմաբաղադրիչ համակարգի բաղադրիչներից նորմալ անատոմիայի ամբիոնում կիրառվում են՝ քննական և տարեկան (կիսամյակային) բաղադրիչները: Քննական բաղադրիչի մասնաբաժինը ձևավորվում է թեստային քննությունից ստացած միավորներով: Կիսամյակային բաղադրիչի միավորը ձևավորվում է կիսամյակի ընթացքում 3 բաղադրիչների՝ ընթացիկ բանավոր պատասխանի, տոմսերով անցկացվող բանավոր հարցումների (անատոմիական կառուցվածքների ճանաչում) և նկար-թեստերի (անատոմիական ատլասներից օգտվելու ունակության ստուգում) միավորների գումարով:

Այսպիսով, վերլուծելով բազմաբաղադրիչ գնահատման համակարգի կիրառման նորմալ անատոմիայի ամբիոնի հնգամյա փորձը՝ արձանագրել ենք հետևյալ առավելությունները. օբյեկտիվություն, ընդգրկունություն, հմտությունների զարգացում, տարբերակված գնա-

հատելու հնարավորություն: Չնայած իր ակնհայտ առավելություններին, գիտելիքների գնահատման բազմաբաղադրիչ համակարգն ունի մի շարք թերություններ՝ կազմակերպման և կառավարման դժվարություններ, ուսանողի ժամային ծանրաբեռնվածություն, ուսանողների մոտիվացիայի ռիսկեր:

Ամբիոնի պրոֆեսորադասախոսական կազմը մշտապես վերլուծում է բազմաբաղադրիչ գնահատման համակարգի արդյունքները, հետադարձ կապի մեջ է ուսանողների հետ, ուսանողների կողմից բարձրացված հարցերը պարբերաբար քննարկվում են, և մշակվում են նոր մոտեցումներ թերությունների, անճշտությունների և ուսանողների օբյեկտիվ դժգոհությունների վերացման և գնահատման համակարգի կատարելագործման ուղղությամբ:

ՀՏԴ՝ 61:54:378:61 (071.1)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔԻՄԻԱՅԻ ԱՄԲԻՈՆՈՒՄ ՍՈՂՈՒԼԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ

Բեկնապարյան Լ.Ա., Կարապետյան Ս.Ա., Թովմասյան Ն.Վ., Մելքոնյան Մ.Մ.*
ԵՊԲՅ, բժշկական քիմիայի ամբիոն
Էլ. փոստ՝ magda.melkonyan@meduni.am

Բանալի բառեր՝ մոդուլային ուսուցում, միջդիսցիպլինար ինտեգրացիա, բազմաբաղադրիչ գնահատման համակարգ, պուզահեռ և հորիզոնական միջդիսցիպլինար կապեր:

Ժամանակակից կրթական մեթոդների ներդրման անհրաժեշտությունը, ինչպիսին է մոդուլային ուսուցումը, նպաստում է ինքնուրույն և շարունակական ուսուցման հմտությունների զարգացմանը: Մոդուլային ուսուցումը ուսումնական գործընթացի կազմակերպման մեթոդ է, որի դեպքում ուսումնական նյութը բաժանվում է առանձին, տրամաբանորեն ավարտուն բլոկների՝ մոդուլների: Յուրաքանչյուր մոդուլ ընդգրկում է որոշակի թեմա կամ առարկայական ոլորտ և պարունակում է ուսուցման նպատակներ, տեսական նյութեր, գործնական առաջադրանքներ, մեթոդական ցուցումներ և գիտելիքների վերահսկման համակարգ: Մոդուլային ուսուցումը լայնորեն կիրառվում է տարբեր կրթական հաստատություններում, ներառյալ դպրոցներ, բուհեր և լրացուցիչ կրթական համակարգեր՝ ի շնորհիվ իր ճկունության և սովորողների կարիքները ապահովման ուղղվածության:

ԵՊԲՅ բժշկական քիմիայի ամբիոնում իրականացվում է մոդուլային ուսուցում, որը ներառում է կենսաօրգանական քիմիա առարկան, և ընդգրկում է ուսումնական նպատակներ, տեսական նյութեր, գործնական առաջադրանքներ, մեթոդական ցուցումներ, գիտելիքների վերահսկման բազմա-

բաղադրիչ գնահատման համակարգ: Այս նպատակները միտված են պատրաստելու ապագայի համար համապատասխան մասնագետներ, ովքեր կկարողանան արդյունավետ կիրառել իրենց գիտելիքները բժշկական պրակտիկայում:

Կենսաօրգանական քիմիայի ուսուցման ձևաչափը ապահովում է ներբնույթ և միջդիսցիպլինար ուղղահայաց և հորիզոնական կապեր հիստոլոգիայի, կենսաքիմիայի, կենսաֆիզիկայի և այլ առարկաների միջև, որոնք կարևոր դեր են խաղում օրգանիզմի կենսաբանական գործընթացների և կառուցվածքների համապարփակ ըմբռնմանը: Այս գիտելիքների ինտեգրումը նպաստում է ֆիզիոլոգիական գործընթացների և պաթոլոգիական վիճակների համապարփակ ըմբռնմանը, ինչը հիմք է հանդիսանում կլինիկական մտածողության և պրակտիկայի համար:

Մոդուլի ծրագրի թեմաների շուրջ ինտեգրացիոն ուսուցման ներդրմամբ՝ բժշկական քիմիայի ամբիոնը ապահովում է հիմնարար և խորը գիտելիքներ՝ հաղթահարելու «Կառուցվածքային բժշկություն: Բջջի, վաղ զարգացում, հյուսվածքներ» մոդուլը:

Բժշկական քիմիայի ամբիոնում մոդուլային ուսումնական գործընթացում օգտագործվում են մի շարք մեթոդական մոտեցումներ, որոնք բխում են ուսուցման կազմակերպման գործընթացից և ժամանակակից պահանջներից:

ՀՏԴ՝ 616-002.5:61(071.1)

ՖԹԻԶԻՈՒՆՈՒԿԱՅԻ ԴԱՍԱԿԱՆՂՈՒՄԸ ՖԹԻԶԻԱՏՐԻԱՅԻ ԱՄԲԻՈՆՈՒՄ

Գևորգյան Ա.Դ., Օլեյան Տ.Կ., Խաչատրյան Ն.Յ., Սաֆարյան Մ.Դ.
ԵՊԲՅ, ֆթիզիատրիայի ամբիոն
Էլ. փոստ՝ tbdepart@mail.ru

Բանալի բառեր՝ տուբերկուլոզ, գործնական հմտություններ, ինտեգրակտիվ ուսուցում, մոդելավորում:

Թեմայի նպատակը՝ ուսումնասիրել առարկայի դասավանդման առանձնահատկությունները, վեր հանել դասա-

վանդման վերջնարդյունքների բարելավմանը միտված դրույթները:

Նյութերը և մեթոդները՝ «Ֆթիզիատրիա» առարկայի կրթական ծրագրերը, ամբիոնի ուսումնամեթոդական աշխատ-

տանքների հաշվետվությունները, ուսանողների անանուն հարցման արդյունքները:

Արդյունքները: Ուսումնառության ընթացքում ուսանողները սովորում են հիվանդության պատճառագիտությունը, ախտաճագումը, ախտանիշներն ու տարբեր կլինիկական ձևերի ընթացքի առանձնահատկությունները: Ուսումնասիրվում են հիվանդության հարուցիչի հայտնաբերման, իմունաբանական, ճառագայթային և ախտորոշման ժամանակակից եղանակները, կանխարգելման և բուժման մեթոդները: Պարապմունքների ընթացքում ուսանողները ձեռք են բերում գիտելիքներ տուբերկուլոզի տարբերակիչ ախտորոշման, մի շարք պաթոլոգիաների հետ զուգորդման պայմաններում հիվանդության կլինիկական ընթացքի առանձնահատկությունների վերաբերյալ:

Ուսանողները հատուկ հետաքրքրություն են դրսևորում գործնական հանձնարարությունների շուրջ, որոնք ներառում են կլինիկական դեպքերի քննարկումներ, իրավիճակային խնդիրների լուծում, ինտերակտիվ խաղային առաջադրանքների կատարում և աշխատանքի հիվանդների հետ: Անամնեստիկ տվյալները հավաքելիս ուսանողները բացահայտում են հիվանդների շրջանում առկա տուբերկուլոզի զարգացման բժշկակենսաբանական, համաճարակաբանական և սոցիալական ռիսկի գործոնները: Հիվանդների օբյեկտիվ քննության, գործիքային և լաբորատոր հետազոտությունների ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողները հիմնավորում են վերջնական ախտորոշումը և բուժման սխեմայի ընտրությունը:

Իրավիճակային խնդիրների և կլինիկական դեպքերի ինտերակտիվ քննարկումները ունեն տեսական, գործնական և հանրակրթական բաղադրիչ, նպաստում են ոչ ստանդարտ եղանակով առարկայի յուրացմանը: Կիրառվում են ինտերակտիվ խաղային և թիմային ուսուցման մեթոդներ, օրինակ՝ կլինիկական դեպքերի մոդելավորում ըստ տվյալ ռենտգենյան թոքապատկերի առաջադրանքը: Ուսանողներին տրվում են

ռենտգեն պատկերներ, որոնց հիման վրա նրանք կազմում են կլինիկական ենթադրյալ դեպք՝ անամնեզ, սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ տվյալներ, լաբորատոր հետազոտությունների արդյունքներ, ախտորոշման հիմնավորում:

Ֆթիզիատրիայի ամբիոնում կլինիկական օրդինատուրայի ուսուցման շրջանակներում պատրաստվում են երիտասարդ ֆթիզիատրներ, որոնք համալրում են ՀՀ հակատուբերկուլոզային ծառայության բժիշկների, այդ թվում ԵՊԲՀ-ի ֆթիզիատրիայի ամբիոնի դասախոսների շարքերը:

Ամբիոնի օրդինատուրները և ուսանողները հնարավորություն ունեն զբաղվելու գիտական աշխատանքներով՝ արդյունքները ամփոփելով հոդվածների, թեզիսների տեսքով, որոնք հրատարակվում են երիտասարդ գիտնականների և ուսանողների միջազգային համաժողովների նյութերի ժողովածուներում:

Ամբիոնում դասավանդման մակարդակի և արդյունավետության մասին կարելի է դատել ուսանողների բարձր առաջադիմության ցուցանիշներով և անանուն «Դասախոսը ուսանողի աչքերով» հարցումների արդյունքների միջոցով (միջին գնահատական՝ 4,53):

Եզրակացություն: «Ֆթիզիատրիա» առարկայի վերջնարդյունքների բարելավման նպատակով.

- ◆ շարունակել դասաժամերի ավելի ռացիոնալ օգտագործումը՝ նախապատվությունը տալով գործնական հմտությունների ձեռքբերման,
- ◆ ուսանողին ավելի լայն հնարավորություններ տալ ինքնուրույն աշխատանքի համար,
- ◆ ներգրավել ուսանողներին արհեստական բանականությամբ օժտված ուսումնական հավելվածների միջոցով տուբերկուլոզի կլինիկական դեպքերի ստեղծմանը և վերլուծությանը,
- ◆ ներգրավել ուսանողներին և երիտասարդ մասնագետներին գիտական աշխատանքներին մասնակցելու գործում:

ՀՏԴ՝ 61-084(071):371.3

ԿԵՆՍԱԿԵՐԱԿԻ ԲԺՇԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՊԵՍ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱՔԱՐ, ԿԱՍ ԻՆՉՊԵՍ «ԱՌՈՂՋԱՑՆԵՆ» ԱՌՈՂՋԱԴՊԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դանիելյան Ի.Է.*, Նարիմանյան Մ.Չ.
ԵՊԲՀ, ընտանեկան բժշկության ամբիոն
Էլ. փոստ՝ iredan@yandex.ru

Բանալի բառեր՝ կենսակերպի բժշկություն, ընտանեկան բժշկություն, հիվանդությունների կանխարգելում, կրթական ծրագրեր:

Կենսակերպի բժշկության հիմնական նպատակն է խթանել ոչ վարակիչ քրոնիկ հիվանդությունների կանխարգելման և բուժման ամենարդյունավետ մոտեցումը՝ գիտականորեն ապացուցված առողջությանը նպաստող սկզբունքների տարածումը և կիրառումը, և նպաստել առողջապահության վերափոխմանը՝ շեշտադրելով ոչ թե ախտանիշների և հետևանքների՝ հիվանդությունների բուժումը, այլ դրանց հիմնական պատճառների՝ անառողջ կենսակերպի դրսևորումների հետ պայքարը:

Հայտնի են գիտական ապացույցներ, որ հաճախ հանդիպող քրոնիկ հիվանդությունների մինչև 80%-ը և քաղցկեղի 30-40%-ը կարելի է կանխել՝ պարզապես վե-

րացնելով սխալ ապրելակերպը:

Ընտանեկան բժշկությունը իդեալական մասնագիտություն է՝ կենսակերպի բժշկությունը գործնականում ավելի լավ ինտեգրելու համար, քանի որ այն որպես կանոն առաջին առնչությունն է առողջապահական համակարգի հետ, հասանելի է բոլորին, գործ ունի բոլոր տեսակի առողջական խնդիրների հետ՝ անկախ պացիենտի տարիքից, սեռից և որևէ առանձնահատկությունից:

Կենսակերպի բժշկության սկզբունքները մեծ արժանաբան են ստանում ընտանեկան բժիշկների կողմից, և նրանք պատրաստ են էլ ավելի նպաստել այդ ուղղության զարգացմանը՝ նվազեցնելու քրոնիկական հիվանդությունների բեռը, սակայն որպես խանգարող հանգամանք հաճախ նշում են ժամանակի պակասը, սեփական գիտելիքների և հմտությունների նկատմամբ

անվտանգությունը, հիվանդի վարքագիծը փոխելու դժվարությունները և լրացուցիչ գործառնությունների համար ֆինանսական մոտիվացիայի բացակայությունը:

Այս բացերը լրացնելու համար անհրաժեշտ են ոչ միայն համապատասխան կրթական ծրագրեր, որոնք դասավանդվում

են, օրինակ, ընտանեկան բժշկության ամբիոնում, այլ նաև մեխանիզմներ՝ բժիշկներին խրախուսելու լրացուցիչ ջանքեր գործադրել՝ առողջապահական համակարգում ապրելակերպի բժշկությունն ավելի լավ ինտեգրելու համար:

ՀՏԴ՝ 614.2:61 (071.1):371.3

ԱՌՈՂՋԱԴԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄՈՂՈՒԼԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ

Թադևոսյան Ա.Է., Հայրապետյան Ա.Կ., Սակալյան Գ.Յ., Դունամալյան Ռ.Ա., Հայրապետյան Մ.Գ. ԵՊԲՅ, հանրային առողջության և առողջապահության կազմակերպման ամբիոն
Էլ. փոստ՝ sganna@24mail.ru

Բանալի բառեր՝ մոդուլային ուսուցում, առողջապահության կազմակերպում և կառավարում, ինտերակտիվ մեթոդներ, ուսանողների առաջադիմություն:

2024-2025 ուսումնական տարում «Առողջապահության կազմակերպում և կառավարում» առարկան Միխիթար Յերացու անվան Երևանի պետական բժշկական համալսարանում ինտեգրվել է «Հանրային առողջություն և համաճարակաբանություն» մոդուլի մեջ: Նշված ուսումնական տարվա աշնանային կիսամյակում նոր դասավանդման մեթոդները փորձարկվել են օտարերկրյա ուսանողների խմբերի վրա, ինչը հնարավորություն է տվել գնահատելու դրանց արդյունավետությունը բազմալեզու և բազմամշակութային կրթական միջավայրում:

Մոդուլային ուսուցման ձևաչափը ցուցադրել է իր արդյունավետությունը՝ ապահովելով ուսումնական ծանրաբեռնվածության ավելի հավասարակշռված բաշխում ուսումնական ցիկլի տևողության մեկ շաբաթից երկու շաբաթ ավելացմամբ: Սա նպաստել է տեսական նյութի ավելի խորը յուրացմանը և դրա գործնական կիրառմանը:

Ուսուցման գործընթացում հիմնական ուշադրությունը դարձվել է ինտերակտիվ մեթոդներին, ներառյալ՝ բնակարաններ, դեպքերի վերլուծություն, ուսանողական ներկայացումներ և թվային գործիքներ, ինչպիսիք են Mentimeter-ը, որոնք բարձրացնում են ուսանողների ներգրավվածությունը: Գիտելիքների օբյեկտիվ գնահատման համար ներդրվել է բազմաստիճան համակարգ, որը ներառում է թեստավորում, ներկայացումներ և ամփոփիչ գրավոր քննություն:

Մոդուլային մոտեցման ներդրման արդյունքները ցուցադրել են ուսանողների առաջադիմության 15% աճ, ուսումնասիրվող առարկայի նկատմամբ նրանց հետաքրքրության բարձրացում, ինչպես նաև վերլուծական և ներկայացման հմտությունների զարգացում: Ուսանողների շրջանում իրականացված հարցումը հաստատել է առաջարկված մեթոդների բարձր արդյունավետությունը, ինչը վկայում է մոդուլային մոտեցման շարունակական կիրառման նպատակահարմարության մասին:

ՀՏԴ՝ 614:61(071.1):371.3

ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՄԻՋՈՑ

Թադևոսյան Ա.Է.*, Հարությունյան Ա.Ա., Սակալյան Գ.Յ., Սարգսյան Լ.Գ., Չոփիկյան Ա.Ս. ԵՊԲՅ, հանրային առողջության և առողջապահության կազմակերպման ամբիոն
Էլ. փոստ՝ artashes.tadevosyan@meduni.am

Բանալի բառեր՝ ինտերակտիվ կրթություն, կրթական տեխնոլոգիաներ, կենսավիճակագրություն, մենտիմետր, բժշկական կրթություն:

Վերջին տարիներին կրթական գործընթացում ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառությունը զգալիորեն աճել է, և դրանց արդյունավետության գնահատումը դարձել է արդիական թեմա: Բժշկական կրթության մեջ ինտերակտիվ տեխնոլոգիաները, ինչպիսիք են Mentimeter-ը, կարևոր դեր են խաղում նպաստելով ուսանողների ակտիվ ներգրավվածությանը և ուսումնական նյութի ավելի լավ ըմբռնմանը:

Այս հետազոտության նպատակն է գնահատել Mentimeter գործիքի կիրառման արդյունավետությունը կենսավիճա-

կազմություն առարկայի դասապրոցեսում: Հետազոտությանը մասնակցել են Երևանի պետական բժշկական համալսարանի ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի երկրորդ կուրսի 52 ուսանող: Հարցումն իրականացվել է անանուն առցանց հարցաթերթի միջոցով, որը պարունակում է վեց փակ և մեկ բաց հարց:

Արդյունքները ցույց են տվել, որ ուսանողների ավելի քան 90%-ը գնահատել է Mentimeter-ի կիրառումը որպես օգտակար կամ շատ օգտակար: Բացի այդ, 92,3%-ը նշել է, որ այս գործիքը բարձրացրել է իրենց ներգրավվածությունը ուսումնական գործընթացում, իսկ 100%-ը նշել է, որ այն նպաստել է նյութի ավելի լավ ըմբռնմանը: Սակայն 38,5%-ը բախվել է տեխնիկական դժվարությունների, իսկ 11,5%-ը

նշել է, որ պատասխանների համար հատկացված ժամանակը եղել է սահմանափակ:

Ուսանողների մեծ մասը (94,2%) ցանկություն է հայտնել, որ նման գործիքներն ավելի հաճախ կիրառվեն այլ առարկաների շրջանակում: Ստացված տվյալները վկայում

են Mentimeter-ի բարձր արդյունավետության մասին կրթական գործընթացում, սակայն միևնույն ժամանակ ընդգծում են դրա կիրառման հետագա կատարելագործման անհրաժեշտությունը:

ՀՏԴ՝ 81:61 (071.1):371.3

ԲԺՇԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՍՔԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ՝ ՈՐՊԵՍ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԻ ԲՈՎԱՆՂԱԿՈՒԹՅԱՆ ՅՈՒՐԱՑՄԱՆ ՄԻՋՈՑ

Թռռունյան Ն.Ա.*, Թորոսյան Լ.Խ.

ԵՊԲՀ, հայոց լեզվի և բժշկական տերմինաբանության ամբիոն
Էլ. փոստ՝ nairatorunyan@mail.ru

Բանալի բառեր՝ տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ, բժշկագիտական նյութի յուրացում, սեփականում, տեսասահիկ, նկարագրություն, վերլուծություն:

Հայտնի է, որ սովորողների բառապաշարի հարստացումը, քերականական գիտելիքների կուռ համակարգի յուրացումն ընդհանրապես խոսքի, իսկ մասնավորապես մասնագիտական խոսքի զարգացման աղբյուրներից մեկն են: 21-րդ դարում դարակազմիկ հզոր փոփոխություններից անմասն չմնաց նաև կրթական համակարգը: Բոլորնայն գործընթացին ինտեգրվելը, ՏՀՏ-ների լայն ներդրումն ու կիրառումը հասարակական կյանքում և կրթական համակարգում, շարունակական և ողջ կյանքում սովորելու անհրաժեշտության ըմբռնումը նոր մարտահրավերներ են առաջադրում բուհին՝ նոր հնարավորություններ ընձեռելով ինչպես սովորողներին, այնպես էլ դասավանդողներին: Անշուշտ, ժամանակակից կրթությունը դժվար է պատկերացնել առանց տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման:

Ներկայումս բժշկագիտական ոլորտում մեծագույն խնդիր է բժշկագիտական լեզվի յուրացումը: Պատճառն այն է, որ բժշկագիտական խոսքում գերակշռում են հիմնականում ռուսերենից և անգլերենից ծագող օտարաբանությունները: Դրանք ոչ միայն ավելացել են բառային մակարդակում, այլև կառուցվածքային-քերականական-ոճական առումով բազմաբնույթ են դարձել: Դրանց գործածությունը մեծապես դրսևորվում է բժշկագիտական-մասնագիտական դասագրքերի, ձեռնարկների, ուսանողներին մատուցվող դասախոսությունների, ուսանողներին տրվող պատճենների լեզվում: Ուսանողներն աստիճանաբար հարկադրված յուրացնում են բազմաբնույթ աղավաղումներով ու անճշտություններով մասնագիտական լեզուն, և ապագա բժիշկը, իր կամքից անկախ, թերի ու մոտավորապես է յուրացնում մասնագիտական նյութի բովանդակությունը:

Մեր աշխատանքի արդիականությունը պայմա-

նավորված է ժամանակակից սերնդի հաղորդակցական կարողությունների, բժշկագիտական լեզվական իրողությունների զարգացման անհրաժեշտությամբ և այդ համատեքստում իրականացվող աշխատանքի բովանդակության և մեթոդների կատարելագործմամբ:

Ապագա բժշկի լեզվական կարողությունները գրավոր և բանավոր եղանակներով իրացվում են բժշկական փաստաթղթերում, բժիշկ-բժիշկ, բժիշկ-բուժառու, բժիշկ-հիվանդի հարազատներ հարաբերության միջոցով, և որպեսզի ապագա բժշկի խոսքն ամբողջապես ընկալելի լինի մասնագետների, բժշկական օգնություն ստացող քաղաքացիների համար, հայոց լեզվի ամբիոնում մշակվել են այդ ուղղությամբ իրականացվող ուսումնական աշխատանքների պարզից բարդ ընթացող սինթեզներ, օգտվելով տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից, համացանցային նյութերից և գիտական գրականությունից՝ կատարելագործվել են մասնագիտական տեքստ, հիվանդության և օրգանների, առանձին մարմնամասերի նկարագրություն ներկայացնելու միջոցները:

Այսպիսով, «Մասնագիտական հայոց լեզու» դասընթացն անհրաժեշտություն է ապագա բժշկի լեզվական, մասնագիտական լեզվական որակներ ձեռք բերելու և դրանք կատարելագործելու ուղղությամբ: Մեր կատարած աշխատանքի արդյունքների վերլուծության հիման վրա եկել ենք այն եզրակացության, որ ժամանակային սուղ պայմաններում, այնուամենայնիվ, ԵՊԲՀ տեղացի և ԱՊՀ ուսանողների շրջանում կատարած գործնական տարաբնույթ աշխատանքների շնորհիվ բավականաչափ մշակվում են ուսանողների մասնագիտական խոսք կազմելու և շարադրելու կարողություններն ու հմտությունները, հարստանում է մասնագիտական բառապաշարը, տերմինների հայերեն համարժեքների իմացությունն օգնում է նրանց բարձր կուրսերում հասկանալով յուրացնելու մասնագիտական նյութի բովանդակությունը:

ՀՏԴ՝ 61:355:61(071.1):371.3

ՈԱՉՄԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ ԲՈՒԺԱՌՈՒՆԵՐԻ ՆԵՐԳՐԱԿՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ծատուրյան Վ.Վ.^{*1}, Գալստյան Ս.Գ.^{1,2}, Սահակյան Բ.Ս.¹, Գրիգորյան Կ.Վ.¹, Փետիոյան Է.Ս.²

¹ ԵՊԲՀ, ռազմաբժշկական ֆակուլտետ,

² ԵՊԲՀ, ռազմաբժշկական կրթագիտական կենտրոն

Էլ. փոստ՝ vtsaturian@mail.ru

Բանալի բառեր՝ ռազմաբժշկություն, կլինիկական ուսուցում, ուսուցում հիվանդի մահճակալի մոտ:

Ռազմական բժիշկները գործող բանակի անբաժանելի մասն են, և տարածաշրջանային արդի մարտահրավերները թելադրում են ճիշդ գիտելիք ուժեղացում որակավորված և պատրաստված ռազմաբժշկական անձնակազմի համալրման անհրաժեշտությունը:

Ռազմական առողջապահության ոլորտում և՛ ռազմական բժիշկների, և՛ բժշկական ուսանողների վերապատրաստումը չափազանց կարևոր է ապագայում զինվորական անձնակազմին և նրանց ընտանիքներին օպտիմալ խնամք ապահովելու տեսանկյունից: Լավագույն կադրերի պատրաստումը մեծապես կախված է հմուտ դասախոսական կազմից, տեխնիկապես հագեցած միջավայրից, ինչպես նաև լավ մշակված ուսումնական ծրագրի շնորհիվ:

Ներկայումս «դասախոսակենտրոն» ուսուցումից անցում է կատարվել «ուսանողակենտրոն» ուսուցման, ինչի համար ժամանակակից կրթական տեխնոլոգիաները լայն հնարավորություններ են տալիս: Ուսանողակենտրոն ուսուցման պայմաններում մեծ ուշադրություն է դարձվում ուսուցման ակտիվ մեթոդների կիրառմանը:

Ընդգծելով բժշկական համալսարանում ներդրված սիմուլյացիոն մոդելի անհերքելի նշանակությունը՝ ոչ պակաս կարևոր է ուսանող-բուժառու-դասախոս եռանկյունու համակարգված աշխատանքը բժշկական կրթության մեջ, ինչը, մյուս մեթոդների հետ համատեղ, ապահովվում է նաև «հիվանդի մահճակալի մոտ» ուսուցման մեթոդի շնորհիվ:

Ռազմական բժշկության ոլորտում վերոնշյալ մեթոդի արդյունավետությունը գնահատելու և կանխատեսելու նպատակով ուսանողների, ուսուցիչների և բուժառու զինծառայողների շրջանում անցկացվել են հարցումներ և քննարկումներ, որոնք հնարավորություն են տվել բացահայտել մեթոդի հնարավորություններն ու թերությունները:

Ուսանողների մեծ մասը, զգալով հիվանդների հետ իրական շփման ազդեցությունը, ընդգծեցին մասնագիտական հաղորդակցման հմտությունների աստիճանական զարգացումը՝ սովորելով հիվանդների հետ, հիվանդներից, և հիվանդների մասին: Դասընթացի ընթացքում ուսանողները ձեռք բերեցին ռազմաբժշկական ծառայության ընթացքում բժշկական անամնեզ հավաքելու և ֆիզիկական զննության հմտություններ, ամրապնդվեց ուսանող-դասախոս հետադարձ կապը, ձևավորվեց կարեկցանք ու ապրումնակցում, և արժևորվեց ռազմական բժշկության դերը ռազմական համակարգում:

Բուժառու զինվորականների մեծ մասի կառուցողական գնահատականը ուսումնական գործընթացին նրանց մասնակցության վերաբերյալ ևս մեկ անգամ թույլ տվեց եզրակացնելու, որ բարոյահոգեբանական աջակցությունը մեծ դեր է խաղում զինվորական անձնակազմի առողջության պահպանման գործում:

Չինծառայողները մասնավորապես նշել են, որ մասնագիտական այցերն ու գրույցները լավատեսական հետք են թողնում ինչպես իրենց հիվանդության հետագա բարելավման, այնպես էլ բուժման գործընթացի և ամբողջ համակարգի բարեկեցության վրա, ինչը կարող է մեծ ներդրում ունենալ բժշկական ծառայությունների մատուցման բարելավման գործում: Թեև պրոֆեսորադասախոսական կազմը բացահայտեց որոշ օբյեկտիվ խոչընդոտներ՝ կապված ժամանակի կառավարման և կազմակերպչական խնդիրների հետ, նրանք, այնուամենայնիվ, հիվանդի մահճակալի մոտ ուսուցումը նկարագրեցին որպես արդյունավետ գործիք ինչպես ուսանողների, այնպես էլ իրենց սեփական հմտությունները զարգացնելու և բարելավելու համար, և ընդգծեցին դրական ազդեցությունը հիվանդների բարեկեցության, հոգեկան առողջության և ճանաչողական գործունեության վրա:

ՀՏԴ՝ 61(071.1):371.3

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԽԻԹԱՐ ՀԵՐԱՑՈՒ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՕՏԱՐԵՐԿՐԱԳԻՆԵՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ 10 ՏԱՐԻՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ. 2014-2024ԹԹ.

Կալիկյան Չ.Գ.*

ԵՊԲՀ, օտարերկրացիների նախապատրաստական ուսուցման բաժին

Էլ. փոստ՝ zkalikyan@yandex.ru

Բանալի բառեր՝ նախապատրաստական կրթություն, օտարերկրացիներ, ուսանողներ, բարեփոխումներ, հարցում:

Աշխատանքում ներկայացված են ԵՊԲՀ օտարերկրացիների նախապատրաստական մեկամյա կրթության 10 ուսումնական տարիների համապարփակ վերլուծությունը, ինչպես նաև ուսումնական գործընթացի վերաբերյալ ուսանողների շրջանում կատարված հարցումների

արդյունքների համեմատությունը:

Տասնամյա ժամանակահատվածում ԵՊԲՀ օտարերկրացիների նախապատրաստական ուսուցման բաժին են ընդունվել ընդհանուր առմամբ 28 երկրից 1015 ուսանող: Ուսանողների թիվը զգալիորեն տատանվել է ըստ տարիների. 2014-2015 ուստարում այն կազմել է նվազագույնը՝ 63 ուսանող, իսկ 2019-2020 ուստարում եղել

Ե առավելագույնը՝ 159 ուսանող, տարեկան միջին թիվը կազմել է 95,1: Ուսանողների աշխարհագրական կազմում գերակշռել են Իրանի, ապա՝ միջպետական համաձայնագրի շրջանակներում սովորող Հորդանանի քաղաքացիները: Ավանդաբար, կարևոր մասնաբաժին են կազմել սփյուռքահայ ուսանողները, մեծ մասամբ՝ Սիրիայից, ՌԴ-ից, Վրաստանից, Լիբանանից, Իրաքից:

Տասնամյա ժամանակաշրջանի ընթացքում կատարվել են ուսումնական գործընթացի մի շարք բարեփոխումներ, մասնավորապես 2017թ.-ին մշակվել է նախապատրաստական կրթության կանոնակարգը, որից հետո 2018-2019 ուստարում ներդրվել է դրա իրականացման ընթացակարգը՝ ուղղված ընթացիկ և ավարտական գիտելիքների ստուգման գործընթացների հստակեցմանը: Հաշվի առնելով հատկապես անզլերեն լեզվով դասավանդվող առարկաների միջև ժամային ծանրաբեռնվածության համահարթեցման անհրաժեշտությունը, ինչպես նաև տարբեր երկրների կրթական համակարգերի առանձնահատկությունները, կազմվել են ավելի ճկուն ուսումնական պլաններ: Էականորեն լավարկվել են առարկայական ուսումնական ծրագրերը, մշակվել են ուսումնական նյութեր:

Բարեփոխումների արդյունավետությունը գնահատվել է առաջադիմության ցուցանիշների հիման վրա: Առաջադիմության նվազագույն 71,7% ցուցանիշը եղել է 2017-2018 ուստարում, երբ ներդրվել է կանոնակարգը, և այնուհետև ընթացակարգի ներդրման, ուսումնական պլանների և առարկայական, հատկապես կենսաբանություն առարկայի ծրագրերի նշանակալի բովանդակային բարեփոխումների արդյունքում այն աստիճանաբար աճել

է՝ հասնելով առավելագույն 92,1%-ի 2023-2024 ուստարում: Ընդ որում՝ ի հաշիվ «բավարար» գնահատականի, աճել են նաև բոլոր քննական առարկաներից ստացված «լավ» և «գերազանց» գնահատականների մասնաբաժինները:

Ուսանողների շրջանում կատարված հարցումները նախ և առաջ օժանդակել են նախապատրաստական կրթության մի շարք խնդիրների, մասնավորապես մասնագիտական առարկաների նյութը դժվարությամբ յուրացնելու պատճառների վերհանմանը: Բացի այդ, հարցումների (2018թ. և 2024թ.) արդյունքների համեմատությունը ցույց է տվել բոլոր, հատկապես կենսաբանություն և ֆիզիկա առարկաների վերաբերյալ ցուցանիշների բարելավում, ինչը վկայում է բարեփոխումների հիմնականում հաջողված լինելու մասին: Այնուամենայնիվ, որոշ խնդիրներ դեռևս պահպանվել են, մասնավորապես քիմիան շարունակում է համարվել առավել ծավալուն առարկան, որից ուսանողներն ունենում են որոշ դժվարություններ: Սակայն, եթե նախկինում քիմիա առարկայից Համալսարանից դուրս մնացող ուսանողների տոկոսը բավականին բարձր էր, ապա վերջին տարիներին այդ ցուցանիշն էականորեն նվազել է:

Այսպիսով, ԵՊԲՅ օտարերկրացիների նախապատրաստական կրթությունը միջազգային կրթական համակարգի կարևոր բաղադրիչ է, որն ապահովում է բժշկական բուհ ընդունվելու համար անհրաժեշտ գիտելիքների բացերի լրացումը: Տարիների ընթացքում կատարված բարեփոխումները, ուսանողների հետ հետադարձ կապի համակարգի ներդրումը զգալիորեն մեծացրել են այդ գործընթացների արդյունավետությունը, թեպետ այն դեռևս պետք է շարունակաբար բարելավվի:

ՀՏԴ՝ 61(071.1):371.3

ԻՆՔՆԱԳՆԱՅԱՏՈՒՄԸ՝ ՈՐՊԵՍ ԵՊԲՅ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՐԿՈՎՄԱՆ ԱՌԱՆՑՔԱՅԻՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ

Հայրապետյան Ա.Ա., Զեչուկյան Գ.Ժ., Սեյրանյան Ա.Վ., Դարբինյան Ա.Վ., Գրիգորյան Ս.Գ., Սևունի Ս.Հ., Հովհաննիսյան Ի.Ռ. ԵՊԲՅ, կրթության որակի գնահատման և ապահովման կենտրոն
Էլ. փոստ՝ aramsurg@hotmail.com

Բանալի բառեր՝ որակի ապահովում, ինքնազնահատում, հավատարմագրում, կրթական ծրագիր:

Ներածություն: Այսօրվա բարդ, ճյուղավորված, բազմաշերտ կրթական դաշտում ակադեմիական հաստատությունների համար որակի ապահովումը դարձել է կենսական խնդիր ողջ աշխարհում: Այժմ, երբ բարձրագույն կրթությունը բախվում է շահագրգիռ կողմերի՝ կառավարությունների, գործատուների և հասարակության լայնածավալ քննադատական և վերլուծական մոտեցմանը, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները պետք է մշտապես ապացուցեն իրենց ակադեմիական ծրագրերի արժեքն ու ազդեցությունը: Հաշվետվության և որակի վրա այս մեծ ուշադրությունը հանգեցրել է կրթական արդյունավետության գնահատման համակարգված մոտեցումների աճող շեշտադրմանը: Որակի ապահովման տարբեր մեխանիզմների շարքում ինքնազնահատումը ի հայտ է գալիս որպես կենսական գործընթաց, որը թույլ է տալիս հաստատություններին ներգրավվել ներդաշնակության և շարունակական կատարելագործման մեջ:

Ինքնազնահատումը առանցքային դեր է խաղում

ուսումնական ծրագրի որակի ապահովման գործում՝ ծառայելով որպես հիմնարար մեխանիզմ, որով ուսումնական հաստատությունները կարող են բարելավել իրենց ընդհանուր կրթական չափորոշիչները: Ինքնազնահատման պրակտիկայում ներգրավվածությունը թույլ է տալիս հաստատություններին մանրակրկիտ գնահատել դրանց արդյունավետությունը և համակարգված կերպով բացահայտել ոլորտներ, որոնք պահանջում են բարելավումներ: Կրթական կառույցներում անդրադարձային պրակտիկայի մշակույթի խթանումը կարևոր է, քանի որ այն խրախուսում է կրթական ծրագրերի համապարփակ վերանայումները, որոնք նպատակ ունեն աջակցելու բարձր կրթական որակին: Այս արտացոլող գործընթացը սովորաբար ներառում է ուսումնական ծրագրի բովանդակության վերլուծություն և գործառնական ընթացակարգեր՝ ապահովելով, որ հաստատության առաջարկները նույնականացումը որակի արտաքին ապահովման կառույցների հետ և բավարարում շահագրգիռ կողմերի ակնկալիքները:

Ինքնազնահատման նպատակն է վեր հանել որակի ապահովման համակարգի առկա խնդիրներն ու բարե-

լավման կարիք ունեցող ենթաոլորտները, ինչպես նաև տեղեկատվական հիմք ապահովել արտաքին գնահատման և հավատարմագրման գործընթացների համար:

Լյուրջ և մեթոդները: Գնահատման հիմքում եղել են ՈԱ կենտրոնի կողմից վերջին 5 տարիների ընթացքում իրականացված հետազոտությունները և դրանց վերլուծությունները: Հետազոտությունները ներառել են շահակիցների շրջանում իրականացված հարցումներ, ֆոկուս-խմբային քննարկումներ, մնացորդային գիտելիքների գնահատումներ, ռեսուրսների ուսումնասիրություններ: Ինքնագնահատման ընթացքում դիտարկվել են նաև աշխատանքային պլաններում, գիտական խորհրդի որոշումներում, բարելավման պլաններում գետեղված գործողությունների կատարողականը և դրանց արդյունավետությունը: Ընդհանուր առմամբ դիտարկվել է շուրջ 120 փաստաթուղթ (հետազոտության արդյունքներ, կարգեր, ընթացակարգեր, ձևաչափեր և այլն):

Արդյունքներ և դրանց քննարկում: Այսպիսով՝ վեր են հանվել, դիտարկել և վերլուծվել են համալսարանի «Բուժական գործ» կրթական ծրագրի ՈԱ համակարգը, առկա կրթական և փաստաթղթային հենքը, իրականացվող հետազոտություններն ու դրանց արդյունքում ներդրվող և իրականացվող բարեփոխումները: Իրականացված ինքնագնահատման արդյունքում առանձնացվել են ինչպես ուժեղ, այնպես էլ բարելավման կարիք ունեցող ոլորտները: Որպես ուժեղ կողմեր կարող ենք առանձնացնել հետևյալ կետերը՝

- ◆ կրթական ծրագրում պլանավորվող և իրականացվող բոլոր փոփոխությունների հիմքում դրվում է շահակիցների շրջանում իրականացվող հետազոտությունները և այս գործընթացները իրականացվում են հավատարիմ

- մալով ՊԻՍԲ շրջափուլի սկզբունքներին,
- ◆ մեծ թվով շահակիցների ներգրավվածություն,
- ◆ շահակիցների բոլոր շերտերը ուղղակի կամ անուղղակի ձևով ներգրավված են կրթական ծրագրի ՈԱ գործընթացներում,
- ◆ ՈԱ գործընթացները հիմնականում փաստաթղթավորված են,
- ◆ իրականացված հետազոտություններն իրենց տեղն ունեն համալսարանի կրթական ծրագրերի ռազմավարական պլանավորման, կառավարման, բարելավման գործընթացներում:

Այնուամենայնիվ կան ոլորտներ, որոնք կարիք ունեն հետագա բարելավման՝

- ◆ Կրթական ծրագրի և վերջնարդյունքների բարելավման գործընթացում արտաքին շահակիցների մասնակցության չափաբաժնի բարձրացման նպատակով անհրաժեշտ է սիստեմավորել նրանց հետ տարվող աշխատանքները,
- ◆ Կրթական ծրագրի ղեկավար և որակի ապահովման պատասխանատու փոփոխման գործակցությունը թեև հիմնված է հստակ սահմանված պաշտոնի անձնագրերի և գործառնությունների վրա, սակայն նոր մոտեցում է և կարիք ունի զարգացման:

ՄԿԾ վերջնարդյունքների գնահատումը կատարվում է համաձայն կրթական ծրագրերի մշակման, հաստատման և մշտադիտարկման ընթացակարգի, հիմնվելով վերջնարդյունքների քարտեզագրման կադապրների վրա, այնուամենայնիվ անհրաժեշտ է մշակել ՄԿԾ վերջնարդյունքների գնահատման առավել համակարգված ցուցանիշներ:

ՀՏԴ՝ 617:61(071.1):371.3

ԵՊԲՅ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒԹՅԱՆ ԱՍԲԻՈՆՈՒՄ ՈՒՄՈՒՑՄԱՆ ԱՌԱՆՁԱՅԱՐՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

Հարությունյան Հ.Վ., Բարսեղյան Հ.Ա.

ԵՊԲՅ, ընդհանուր վիրաբուժության ամբիոն

Էլ. փոստ՝ doctorhayk@yahoo.com

Բանալի բառեր՝ վիրաբուժություն, ուսուցում, գնահատում:

Ներածություն: ԵՊԲՅ ընդհանուր վիրաբուժության ամբիոնը հիմնադրվել է 1954 թվականին և ունի երկարամյա պատմություն վիրաբուժական կրթության և հետազոտությունների ոլորտում:

Արդիականություն: Ընդհանուր վիրաբուժության ամբիոնը կենսական դեր է խաղում բժշկական կրթության մեջ՝ երրորդ կուրսի ուսանողներին տրամադրելով տեսական գիտելիքներ և գործնական հմտություններ: Առարկան դասավանդվում է եռալեզու ձևաչափով՝ ընդգրկելով ընդհանուր բժշկության, ռազմաբժշկական և ստոմատոլոգիական ֆակուլտետների ուսանողներին: Ընդհանուր վիրաբուժությունը հանդիսանում է վիրաբուժական նեղ մասնագիտությունների հիմքը, ուստի այն կարևոր նշանակություն ունի ուսանողների հետագա կրթության և մասնագիտական զարգացման համար:

Նպատակ: Վերլուծել Ընդհանուր վիրաբուժության ամբիոնում ուսուցման առանձնահատկությունները և դրանց բարելավման ուղիները:

Լյուրջ և մեթոդները: Հետազոտությունը ներառում է

ԵՊԲՅ ընդհանուր վիրաբուժության ամբիոնի ուսուցման մեթոդների վերլուծություն՝ հիմնված տեսական դասախոսությունների, գործնական դասերի, ուսանողների գիտելիքների գնահատման մեխանիզմների և դասախոսների հետ հետադարձ կապի վրա: Ուսումնասիրվել են նաև ուսանողների ներգրավվածությունը գիտահետազոտական աշխատանքներում և կլինիկական պրակտիկայում:

Արդյունքներ: Դասավանդման գործընթացն ընդգրկում է ինտերակտիվ քննարկումներ, ուսանողների կողմից դասախոսությունների ներկայացում, վիդեո և սլայդ կրթության օգտագործում, ինչպես նաև վիրտուալ և իրական հիվանդների դեպքերի ուսումնասիրություն: Ուսանողները գործնական հմտությունները զարգացնում են հիվանդների զննման, ախտորոշման, վիրահատարաններում դիտարկումների և վիրահատություններին մասնակցության միջոցով: Ամբիոնի հիմնական կրթական ռազմավարություններից են սիմուլյացիոն կենտրոնում իրականացվող գործնական պարապմունքները, որտեղ ուսանողները ձեռք են բերում առաջնային բժշկական միջամտությունների և վիրաբուժա-

կան տեխնիկաների փորձ:

Եզրակացություն: Ընդհանուր վիրաբուժության ամբիոնը ունի կարևոր նշանակություն ապագա բժիշկների ձևավորման գործընթացում, քանի որ առարկայի ավարտից հետո ուսանողները տիրապետում են վիրաբուժության հիմունքներին, և կարող են առաջին բուժօգնություն ցուցաբերել զանազան վնասվածքներով պացիենտներին, պատերազմական իրավիճակներում և պատահարների ընթացքում տուժածներին: Բացի այդ, Ընդհանուր վի-

րաբուժության ամբիոնն ունի առանցքային նշանակություն վիրաբույժների ձևավորման գործում: Առարկայի ընթացքում սովորում են ոչ միայն վիրաբուժական տեխնիկա, այլև էթիկա, թիմային աշխատանք և արդյունավետ հաղորդակցության սկզբունքներ: Առարկան հիմնապես է հանդիսանում հաջորդող ուսումնական տարիների ընթացքում տարբեր նեղ վիրաբուժական մասնագիտություններ ուսումնասիրելու և առավել խոր գիտելիքներ համախմբելու և կիրառելու հարցում:

ՀՏԴ՝ 579:61(071.1)

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՄԱՆՐԵԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ, ԻՍՈՒԼԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԻՐՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԱԿԱՆԴՈՒՄԸ ՄՐՑՈՒՄԱԿ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ԱՊԱՐԿՈՎԵԼՈՒ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ

Մանուկյան Կ.Ղ., Հովհաննիսյան Մ.Ս., Աբգարյան Բ.Հ., Էլբակյան Ա.Վ., Պողոսյան Գ.Ս.*

ԵՊԲՅ, բժշկական մանրէաբանության ամբիոն

Էլ. փոստ՝ konstandinmanukyan@yandex.ru

Բանալի բառեր՝ կրթության որակ, ուսումնական ծրագիր, վերջնարդյունքներ, ուսանողակենտրոն, ուսումնասիեստապոտական:

Հիմք ունենալով NCEQE միջազգային հավատարմագրման կառույցի կողմից համալսարանի «Բուժական գործ» կրթական ծրագրին WFME սահմանած, միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան ծրագրային հավատարմագրում շնորհելու հանգամանքը և ԵՊԲՅ որդեգրած ռազմավարությունը, որոնք պահանջում են ուսումնական գործընթացի շարունակական բարեփոխում և կատարելագործում, բժշկական մանրէաբանության ամբիոնում ևս այդ ուղղությամբ իրականացվում է զգալի աշխատանք:

Բժշկական մանրէաբանություն առարկայի դասավանդումը իրականացվում է ԱՂՀ, Եվրոպայի, ԱՄՆ բժշկական բուհերի ծրագրերի համեմատական վերլուծության հիման վրա, որոնք համակարգվում և սահմանվում են համալսարանի գիտական խորհրդի և ուսումնամեթոդական հանձնաժողովի առաջադրած կանոնակարգերով և որոշումներով: Ամբիոնի կողմից յուրաքանչյուր մասնագիտության համար մշակվել է ուսումնական ծրագրեր՝ համաձայն որակավորման մասնագիտական բնութագրերով պահանջվող վերջնարդյունքների, ինչը կապահովի արձանագրել ուսանողի պահանջվող մակարդակի գիտելիքներ, կարողություններ և հմտություններ:

Առարկայի ծրագրում կարևոր նշանակություն է տրվում ինչպես հորիզոնական, այնպես և ուղղահայաց միջամբիոնական ինտեգրացիոն գործընթացին:

Կրթության բարձր որակի ապահովման գործընթացում որոշակի տեղ է զբաղեցնում դասագրքերի, ուսումնական ձեռնարկների նախապատրաստումն ու հրատարակումը: Ամբիոնում լայնորեն կիրառվում է առարկայի տարբեր բաժինները ներկայացնող գունավոր պաստառներ, սխեմաներ, գրաֆիկներ, սլայդեր և տեսաֆիլմեր՝ այդ թվում անգլերեն լեզվով:

Տարիներ շարունակ ուսանողների կողմից առաջադրված հարցերը, դիտողությունները, թերություններն ու առա-

ջարկները մշտապես եղել են դասախոսական անձնակազմի աշխատանքի համակարգման ու կանոնակարգման առանցքում:

Ուսումնական գործընթացի կատարելագործման ուղղությամբ բժշկական մանրէաբանության ամբիոնում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

- ◆ դասախոսությունների և գործնական պարապմունքների ընթացքում ինտերակտիվ քննարկումներ ժամանակակից դիդակտիկ նյութերի կիրառմամբ,
- ◆ դասախոսությունները վերանայվել են, հիմնվելով «ԳԼՕԲՈՒՄ» ծրագրի շրջանակներում ամբիոնի դասախոսների կողմից անգլերեն լեզվով կարդացված դասախոսությունների վրա,
- ◆ Եականորեն ընդլայնվել է ուսանողների կողմից գործնական պարապմունքների ժամանակ կատարվող հետազոտական աշխատանքների ծավալը, ինչը հնարավորություն է ընձեռնում ինքնուրույն իրականացնել որոշ ինֆեկցիոն հիվանդությունների ախտորոշումը,
- ◆ կիրառվում է «ուսանողը որպես ուսուցիչ» մեթոդաբանությունը,
- ◆ հանձնարարվում է 3-4 ուսանողներից կազմված խմբերին պատրաստել քննարկվող թեմաներին խիստ համապատասխանող թեստեր և իրավիճակային խնդիրներ՝ հետագայում գնահատելով դասընկերների պատասխանները դասախոսի հսկողության պայմաններում,
- ◆ ուսանողներին հանձնարարվում են ռեֆերատների նախապատրաստում և զեկուցում առարկայական ծրագրին համապատասխան թեմաներով, որոնք նվիրված են արդիական բժշկագիտության հարցերին:

Հարկ ենք համարում նաև արձանագրել, որ կրթության որակի գնահատման կարևորագույն ցուցիչներից է գործնական կարողությունների և հմտությունների գնահատումը՝ ինչը ամբիոնում 2023-թ-ց իրականացվում է բազմաբաղադրիչ համակարգով:

ՀՏԴ՝ 615:61(071.1):371.3

ՈՒՍԱՆՈՂԻ ՄԻՋԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՀԵՏԱՉՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԴԱՍԱԿԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ԳԻՏԵԼԻՔԻ ՓԼԱՅԱՏՄԱՆ ԲԱԶՄԱԲԱՂԱԴՐԻՉ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ

Սանջիկյան Ա.Դ.¹, Ժամհարյան Ա.Գ.¹, Աֆրիկյան Շ.Գ.¹, Բալասանյան Ս.Գ.², Հայրապետյան Ա.Ա.³

¹ ԵՊԲՅ, ֆարմացիայի ամբիոն

² ԵՊԲՅ, ֆարմակոլոգիայի ամբիոն

³ ԵՊԲՅ, կրթության որակի գնահատման և ապահովման կենտրոն

Էլ. փոստ՝ manjikyana@yahoo.com

Բանալի բառեր՝ բազմաբաղադրիչ համակարգ, հետապոտակական բաղադրիչ, գիտելիքի գնահատում, հորիզոնական ինտեգրում, միջառարկայական հետապոտակական աշխատանք:

Դեղագիտական կրթության ուսումնական ծրագրերում ուսուցման և գնահատման բազմաբաղադրիչ համակարգը արդյունավետ կիրառվում է կրթական ծրագրերի հորիզոնական ինտեգրման ժամանակ՝ նպատակ ունենալով առաջացնել ակտիվ միջառարկայական կապ, ապահովել ուսանողների համար ամբողջական և համակցված պատկերացում մասնագիտական գիտելիքի մասին՝ խոսափելով առանձին առարկաների միջև կրկնություններից և անհամապատասխանություններից: Կրթական ռազմավարություններից մեկը, որը կարող է օգնել պատրաստել ֆարմացիայի ոլորտում գրագետ մասնագետներ՝ որակի ապահովման, կրթական ծրագրի, ուսումնառության և գնահատման մեթոդի ձևավորումն է, ինչպես նաև միջառարկայական ինտեգրումը:

«Դեղերի քիմիա» և «Ֆարմակոլոգիա» առարկաների դասավանդումը և գնահատումը բազմաբաղադրիչ համակարգի միջոցով պահանջում է միջառարկայական համապարփակ մոտեցում, որը ներառում է իրավիճակային խնդիրների լուծում, առանձին և համատեղ զեկոյցների պատրաստում, ավելի լավ պատկերացնելու համար առարկաների այնպիսի առանձնահատկությունները, ինչպիսիք են դեղի ազդման մեխանիզմը, մոլեկուլային կառուցվածքը, ֆարմակոկինետիկ հատկությունները, փոխազդեցությունները, կապը կառուցվածքի և ակտիվության միջև, կիրառման

բարդությունները և այլն:

Մեր ուսումնասիրությունը նպատակաուղղված է գնահատել դեղագիտական ֆակուլտետում ուսանողի հետազոտական աշխատանքը «Դեղերի քիմիա» և «Ֆարմակոլոգիա» առարկաների դասավանդման և գիտելիքի գնահատման բազմաբաղադրիչ համակարգում: Բազմաբաղադրիչ համակարգի, ինչպես նաև առանձին բաղադրիչների վերաբերյալ անսնուն հարցման արդյունքների համաձայն, դրական է գնահատել ուսանողների շուրջ 80%-ը: Հատկանշական է, որ միջառարկայական հետազոտական աշխատանք կատարած ուսանողների մոտ 70%-ը դրական է արձանագրել համատեղ զեկոյցը երկու առարկաները ավելի լավ յուրացնելու համար: Բազմաբաղադրիչ համակարգի արդյունավետության մասին են վկայում նաև երկու առարկաների 7 տարիների միջակայքում կատարված ուսանողների առաջադիմության վիճակագրական վերլուծության արդյունքները, ինչը աճել է միջինում 20%-ով:

Ստացված արդյունքները թույլ են տալիս գնահատել ոչ միայն գիտելիքի ծավալը, այլ նաև ուսանողի մոտեցումները, վերլուծական մտածողությունը և խնդիրների լուծման ունակությունը, ինչը կնպաստի ապահովել նախատեսված ուսումնառության վերջնարդյունքները: Բաղադրիչներն առանձին-առանձին և համակցված ձևով ազդում են ամբողջ համակարգի վրա, ինչը հատկապես կարևոր է այնպիսի առարկաներում, որոնք պահանջում են համակարգային մտածողություն դեղագիտության կամ բժշկագիտության ոլորտներում:

ՀՏԴ՝ 614.1:312:61(071.1)

ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ՕՐԴԻՆԱՏՈՐՆԵՐԻՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ՄՈՂՈՒԼԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՓԼԱՅԱՏՈՒՄ ՍՈՑԻՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՀԵՏԱՉՈՏՈՒԹՅԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱՆ ԿՐԱ

Մարդիյան Ս.Ա.^{*}, Դանիելյան Լ.Ս., Հարությունյան Ջ.Ս., Սականյան Գ.Յ., Չոփրիկյան Ա.Ս.

ԵՊԲՅ, հանրային առողջության և առողջապահության կազմակերպման ամբիոն

Էլ. փոստ՝ mmarina87@mail.ru

Բանալի բառեր՝ շարունակական բժշկական կրթություն, բնադատական գնահատում, բնադատական մտածողություն:

Ապագա բժիշկներին ավելի ու ավելի են անհրաժեշտ հանրային առողջապահական հմտությունները, որպեսզի կարողանան դիմակայել 21-րդ դարում առողջապահական պրակտիկայի մարտահրավերներին: Հոդվածում նկարագրվում է կլինիկական օրդինատորների 2024-2025 ուսումնական տարում հանրային առողջապահության մոդուլի դասավանդման գործընթացի և նախնական գնահատման արդյունքների վերլուծությունը: Մոդուլը ներկայացնում է ՀՀ գործնական առողջապահական համակարգի մարտահրավերները՝ ներգրավելու կլինիկական օրդինատորների հետաքրքրությունը և խթանելու տեսակետների

ընդլայնումը: Մոդուլի բաղադրիչների համադրությունը նպատակ ունի օգնել ապագա բժիշկներին հասկանալ իրենց մասնագիտական գործունեությանը առնչվող առողջապահական համակարգի փոփոխությունների դերը: Այն հիմնված է ՀՀ առողջապահական համակարգի ժամանակակից բժշկական կրթության տեսության վրա՝ շեշտը դնելով գործնական հմտությունների վրա: Այն կլինիկական օրդինատորներին մարտահրավեր է նետում հասկանալու հանրային առողջապահության կարևորությունը բժշկության բոլոր մասնագիտությունների համար և նրանց տրամադրում է անհրաժեշտ հմտություններ գործնական առողջապահական համակարգում բնակչության առողջության բարելավման ուղղված ծրագրերի արդյունավետությունն ապահովելու հարցում:

Մեթոդները: ԵՊԲՅ-ի կլինիկական օրդինատորների համար մշակվել է հանրային առողջապահական կրթության մոդուլ: Մոդուլը ներառում է ուսումնական նյութեր, որոնք կօգնեն ապագա բժիշկներին ճկուն աշխատել համակարգում: Միջամտությունից առաջ և հետո մասնակիցների առանձնահատկությունները համեմատելու նպատակով օգտագործվել է Wilcoxon թեստը: Տվյալների հավաքագրումը հնարավոր է դարձել մոդուլի յուրաքանչյուր բաղադրիչի վերաբերյալ նախնական և հետթեստային հարցում անցկացնելու միջոցով:

Արդյունքները: Փորձնական թեստավորմանը մասնակցել են 55 կլինիկական օրդինատոր: Նրանցից 77,4%-ը հետթեստում հավաքել է 51%-ից բարձր միավոր: Միջին միավորները ցույց են տվել գիտելիքների 52,3% աճ, հմտությունների նկատմամբ վստահության 30,0% աճ և 27,3%-ով նվազել է քննադատական գնահատման հմտությունը: Արձագանքը գնահատելու համար

մասնակիցները գնահատել են իրենց ինքնավստահությունը թեմայի վերաբերյալ և սթրեսի մակարդակը, որը նրանք զգացել են քննադատական գնահատման հմտության հետ կապված իրենց աշխատանքում միջամտությունից առաջ և հետո: Մասնակիցների բոլորովին անվստահության մակարդակը նախնական թեստավորման ժամանակ կազմել է 25,5%, որը միջամտությունից հետո նվազել է և դարձել 14,5%: Կարևոր է փորձագետի մակարդակի վստահության ցուցանիշի աճը: Մասնակիցների հմտություններին վերաբերող թեստերի պատասխաններից պարզվել է, որ մինչև թեստավորումը ուժեղ սթրեսի մակարդակը կազմել է 40,0%, որը հետթեստի ժամանակ նվազել է և կազմել՝ 12,7%:

Եզրակացություն: Այս վերլուծությունը նկարագրում է փոփոխությունների գործընթաց: Օգտագործվում են մի շարք մեթոդներ՝ օգնելու ապագա բժիշկներին հասկանալ հանրային առողջապահության և իրենց ապագա կլինիկական պրակտիկայի միջև կապերը:

ՀՏԴ՝ 616.9:61(071.1)

ԵՊԲՅ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒՆԵՏՏԻ 4-ՐԴ ԿՈՒՐՍԻ ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ ՆՈՐ ՄՈՂՈՒԿԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐՈՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՆԵՑԱՅԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Մելքոնյան Ն.Ս.^{1,2}, Օհան Կ.Գ.¹, Մեյմարյան Մ.Ա.¹, Փալայան Կ.Ս.², Տեր-Ստեփանյան Մ.Ս.^{1,2}

¹ ԵՊԲՅ, համաճարակաբանության ամբիոն
² ԵՊԲՅ, առողջապահական ծրագրերի ազգային գիտահետազոտական կենտրոն
Էլ. փոստ՝ melqonyannara@mail.ru

Բանալի բառեր՝ հանրային առողջություն, համաճարակաբանություն, մոդուլային ծրագիր:

Ներածություն: Ներկայումս աշխարհը բախվում է հանրային առողջության նոր մարտահրավերների հետ, որոնք պահանջում են կրթության ժամանակակից մոտեցումներ: Եվրոպական երկրներում իրականացվում են 167 հանրային առողջության մոդուլային ծրագրեր՝ ներառելով ոչ վարակիչ և վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման ու հսկողությանն առնչվող կարողությունների և հմտությունների զարգացումը ուսանողների շրջանում: Այս հետազոտության նպատակն է գնահատել «Հանրային առողջություն և համաճարակաբանություն» Մոդուլ 26-ի ոչ վարակիչ հիվանդությունների համաճարակաբանության դասընթացի բազմաբաղադրիչ կառուցվածքը և ուսումնառության գործընթացը ԵՊԲՅ-ում:

Մեթոդաբանություն: Կատարվել է նկարագրական հետազոտություն, տվյալները հավաքագրվել են հարցման մեթոդով: Որպես գործիք կիրառվել է Լիկերտի սանդղակով կազմված հարցաթերթիկը՝ 1-ից (կտրականապես համաձայն չեմ) մինչև 5 (լիովին համաձայն եմ) միավոր տարբերակով: Գնահատման համար որոշվել է հարցերի սանդղակի նշված միավորների միջին արժեքը, ստանդարտ շեղումը (SD) 95% վստահության միջակայքով (CI), ինչպես նաև պոպուլյացիոն միջինը (95% CI $\mu \pm \sigma$): Հարցմանը մասնակցել են ԵՊԲՅ ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի 4-րդ կուրսի օտարերկրյա 178 ուսանողների 35%-ը:

Արդյունքներ: Արդյունքների վերլուծությունից պարզվել է, որ դասընթացն ընդհանուր առմամբ արդյունավետ է ուսանողներին ներգրավելու և առարկայի առանցքային կառուցվածքն և բովանդակությունն ընկալելու համար:

Ուսանողները բարձր են գնահատել ինտերակտիվ և կառուցվածքային մոտեցումը, դասընթացից ընդհանուր բավարարվածությունը, վարակիչ և ոչ վարակիչ հիվանդությունների միջև հստակ սահմանազատումը: Նշված հարցերի վերաբերյալ հարցվողների 76%-ը նշել է 4 և 5 միավորներ: Ընդհանուր հարցերի միավորների միջին արժեքը կազմել է 4,2 \pm 1,04 (95% CI 3,17-5,23):

Այնուամենայնիվ, գնահատվել է դասընթացի որոշակի բարելավման անհրաժեշտություն, հատկապես՝ տեսական և գործնական բաղադրիչների ինտեգրումը և որոշ ոլորտների ավելի խորը ուսումնառության անհրաժեշտությունը: Այս հարցերի վերաբերյալ հարցվողների 59%-ն է նշել 4 և 5 միավորներ: Ընդհանուր միավորների միջինը կազմել է 3,7 \pm 1,37 (95% CI 2,35-5,05):

Եզրակացություն: Այս գնահատումն ընդգծում է ուսուցման մեթոդաբանությունը ուսանողների կարիքներին և ակնկալիքներին համապատասխանեցնելու կարևորությունը: Հետազոտության արդյունքերի հիման վրա դասընթացի բարելավման ուղղությամբ տրվել են առաջարկություններ:

Գործնական բաղադրիչի ընդլայնում՝ ներառելով դեպքերի ուսումնասիրություն, խմբային աշխատանք:

Բոլոր թեմաների համապարփակ լուսաբանում՝ ավելի հավասարակշռված ուսումնական գործընթաց ապահովելու համար:

Ուսանողակենտրոն մոտեցում՝ խթանելով ակտիվ ուսուցումը քննարկումների և խնդիրների լուծման միջոցով:

Դասընթացի շարունակական բարելավման համար պարբերաբար իրականացնել նմանատիպ հետազոտություններ և ապահովել հետադարձ կապը:

ՀՏԴ՝ 16-9: 61(071.1)

ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄՈՂՈՒԼԱՅԻՆ ԴԱՍԱԿԱՆԴՄԱՆ ՓՈՐՁԸ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ (ԱԿՆԱՐԿ)

Մեյնարյան Մ.Ա.*, Մելքոնյան Ն.Ս., Տեր-Ստեփանյան Մ.Մ.
ԵՊԲՅ, համաճարակաբանության ամբիոն
Էլ. փոստ՝ melqonyannara@mail.ru

Բանալի բառեր՝ մոդուլային ուսուցում, համաճարակաբանություն, ուսուցման ակտիվ ձևեր, կրթական նորարարություններ:

Արդի ժամանակաշրջանի սրընթաց զարգացումները յուրաքանչյուր օր նորանոր մարտահրավերներ են դնում կրթության, մասնավորապես բարձրագույն բժշկական կրթության համակարգի առջև ինչպես ողջ աշխարհում, այնպես էլ Հայաստանում:

Բարձրագույն բժշկական կրթության ներկայիս ուշագրավ առանձնահատկություններից է՝ մի կողմից դրա մասսայականացումը, մյուս կողմից՝ անհատականացված ուսուցման օրեցօր աճող կարևորությունը: Մոդուլային ուսուցումը հնարավորություն է ընձեռում միավորելու մի շարք արդիական և կարևոր մոտեցումներ. ուսուցման կազմակերպումը՝ ելնելով ակնկալվող ուսումնառության վերջնարդյունքներից, ուսանողի ուսումնառության անհատական ուղեգծի ձևավորումն ու ինքնուրույնության խրախուսումն և այլն:

Համաճարակաբանության դասավանդման նորարարական մոտեցումը թույլ է տալիս ձևավորել հմտություններ, որոնք անհրաժեշտ են հիվանդության ռիսկի գործոնները, հիվանդության տարածման պայմանները որոշելու, կանխարգելիչ միջոցառումների հավանական արդյունավետության և անվտանգության գնահատման համար:

Սույն աշխատանքի նպատակն է մշակել ոչ վարակիչ հիվանդությունների համաճարակաբանության դասավանդման հայեցակարգ և ապահովել մոդուլի իրականացման մեթոդաբանությունը: Ոչ վարակիչ հիվանդությունների համաճարակաբանությունն առարկայի մոդուլային ուսուցումը թույլ է տալիս իրականացնել մասնագիտական ուղղվածություն ունեցող ուսումնառության հիմնական դրույթները: Նոր ուսումնական գործընթացի իրականացումը կօգնի բարելավել բազային բժշկական կրթության համակարգում գործնական հմտությունների և կարողությունների յուրացումը, ինչպես նաև մոդուլային ուսուցման համակարգի հետագա կատարելապահումը:

լազործումը:

Այսօր բազմաթիվ երկրներում մասնագիտական կրթական ծրագրերի իրականացումը մոդուլային սկզբունքով արդեն կայացած է և ակնհայտ իրողություն է: Մեր կողմից իրականացվել է համաճարակաբանության մոդուլային դասավանդման առանձնահատկությունների ուսումնասիրություն մի շարք երկրներում, որտեղ մոդուլային ուսուցումը լայնորեն կիրառվում է բժշկական ֆակուլտետներում՝ ուսուցման ճկունությունը և գիտելիքների յուրացման ոլորտներում բարձրացնելու նպատակով:

Մասնավորապես ուսումնասիրվել է տարբեր ժամանակահատվածներում հաջողությամբ մոդուլային համակարգի անցած բուհերի առաջավոր փորձը՝ Ներառյալ Միացյալ Թագավորության, Գերմանիայի, Ֆինլանդիայի, Ավստրալիայի, Կանադայի և այլ երկրների բուհերի փորձը:

Այսպիսով, համաճարակաբանական ուսումնասիրության արդյունավետությունը բարելավելու համար խորհուրդ է տրվում ներդնել մոդուլային ուսուցում, տարբեր տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառում: Էլեկտրոնային ուսուցումը չափազանց գրավիչ է ուսանողների համար, հնարավորություն է տալիս օգտվել ինտերնետից, գիտական էլեկտրոնային գրադարանից (E-library), բազմաթիվ տեղեկատվական բազաներից: Տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների ներդրումն օգտագործվում է գիտելիքները վերահսկելու, միավորների գնահատման համակարգ ստեղծելու, էլեկտրոնային վերլուծության համար:

Մեր կարծիքով, համաճարակաբանության դասավանդման մոդուլային մոտեցումն ունի մի շարք առավելություններ, մասնավորապես՝ պարզեցնել բարդ թեմաները՝ բաժանելով ավելի հասկանալի մասերի, ինչը բարելավում է ուսուցումը, նաև ապահովում է տեղեկատվության ավելի լավ ընկալում և պահպանում: Տեսության և պրակտիկայի այլընտրանքային տարբերակն օգնում է ուսանողներին ավելի խորը յուրացնել նյութը և կիրառել այն գործնականում:

ՀՏԴ՝ 61(071.1)

ԵՊԲՅ-ՈՒՄ ՕԲՅԵԿՏԻՎ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԸՆՆՈՒԹՅԱՆ (ՕԿԿԸ) ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ ԵՎ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

Մեսրոպյան Ռ.Ն.*
ԵՊԲՅ, ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի դեկանատ
Էլ. փոստ՝ mesropyannr@mail.ru

Բանալի բառեր՝ OSCE, ՕԿԿԸ, բժշկական կրթություն, գործնական հմտություններ:

Արդիականությունը: ՕԿԿԸ-ն (OSCE) բժշկական կրթության մեջ լայնորեն կիրառվող մեթոդ է, որն ապահովում է կլինիկական հմտությունների գնահատման ստանդարտացված մոտեցում: Տրադիցիոն բանավոր կամ թեստային քննությունները չեն կարող ամբողջությամբ գնա-

հատել ուսանողի գործնական պատրաստվածությունը, մինչդեռ ՕԿԿԸ-ն ստեղծում է իրականին մոտ (սիմուլացված) պայմաններ՝ քննության յուրաքանչյուր բաղադրիչի օբյեկտիվ գնահատմամբ, ստուգելու համար ոչ միայն ձեռք բերված տեսական գիտելիքները, այլև նրանց գործնական կիրառումը:

Նպատակը: Մեր հետազոտության նպատակն էր գնահատել ԵՊԲՅ-ում ՕԿԿԸ-ի ներդրման երկամյա

(2023-2024 թթ.) փորձը՝ անանուն հարցման միջոցով վերլուծելով ուսանողների արձագանքները և մեթոդի արդյունավետությունը:

Նյութը և մեթոդները: Քննությունն անցկացվել է 12 կայաններից բաղկացած համակարգով, որտեղ ուսանողները կատարում էին հիվանդների պատմության հավաքագրում ստանդարտացված հիվանդներից, ֆիզիկալ քննություններ, լաբորատոր և գործիքային տվյալների մեկնաբանում, բժշկական որոշումների կայացում, կլինիկական պրոցեդուրաների իրականացում:

ՕԿԿԸ ձևաչափի էֆեկտիվությունը գնահատելու համար կամավորության սկզբունքով հարցում է անցկացվել շրջանավարտների շրջանում՝ գրավոր անանուն հարցաթերթիկների միջոցով: Ընդհանուր առմամբ 2 տարիների ընթացքում ՕԿԿԸ հանձնել է 1145 ուսանող, հարցմանը մասնակցած ուսանողների թիվը կազմել է 800 ուսանող (69,9 %):

Արդյունքներ: Հարցմանը մասնակցած ուսանողության գերակշռող մեծամասնությունը դրական են գնահատել ՕԿԿԸ տարբեր բովանդակային և տեխնիկական բաղադրիչները: «Որքանով եք բավարարված OSCE ձևաչափով քննության կազմակերպման մակարդակով» հարցին դրական պատասխան են տվել 790 ուսանող (98,7%): «Արդյոք իրավիճակային խնդիրները հստակ էին ձևակերպված և բխում

էին ուսումնառության տարիների ընթացքում ձեզ տրված գիտելիքներից և կարողություններից» հարցին դրական պատասխան են տվել 788 ուսանող (98,5%): «Իրավիճակային խնդիրն կից տրամադրվող ռեսուրսները բավարար էին իրավիճակային խնդրի պահանջները կատարելու համար» հարցին դրական պատասխան են տվել 785 ուսանող (98,1%): «Սենյակներում գտնվելու ժամանակահատվածը բավարար էր կողմնորոշվելու և իրավիճակային խնդրի պահանջները կատարելու համար» հարցին դրական պատասխան են տվել 783 ուսանող (97,8%): «Սենյակների միջև տեղափոխվելուն և կայաններում հատկացված ժամանակահատվածը բավարար էր անհրաժեշտ սենյակը գտնելու և իրավիճակային խնդրի ընդհանուր պահանջներին ծանոթանալու համար» հարցին դրական պատասխան են տվել 778 ուսանող (97,2%):

Եզրակացություն: ՕԿԿԸ-ն բարձրացնում է ուսանողների գործնական պատրաստվածության մակարդակը և նրանց ինքնավստահությունը կլինիկական միջավայրում: Այն արդյունավետ է բժշկական կրթության մեջ ոչ միայն գիտելիքների և հմտությունների գնահատման, այլև ուսուցման գործընթացի բարելավման տեսանկյունից: Անհրաժեշտ է շարունակական բարելավում ներառելով միևնույն ՕԿԿԸ և վիրտուալ-ՕԿԿԸ, որոնք հնարավորություն կտան կատարելագործել ուսումնական գործընթացը:

ՀՏԴ՝ 616:2:616.6:61(071.1)

OSCE-ի (OBJECTIVE STRUCTURED CLINICAL EXAMINATION) ՆԵՐԱՌՈՒՄԸ ՈՒՍՈՒՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅՈՒՄ

Մինասյան Ա.Մ., Խաչատրյան Թ.Ա.*
ԵՊԲՀ, ներքին հիվանդությունների (պուլմոնոլոգիա և նեֆրոլոգիա) ամբիոն
Էլ. փոստ՝ tamara.xachatryan96@mail.ru

Բանալի բառեր՝ OSCE, ուսումնական գործընթաց, պրակտիկ հմտություն, կլինիկական մտածելակերպ:

Ներկայումս եվրոպական համալսարաններում ուսումնական գործընթացը ներառում է OSCE համակարգը: Այն միտված է ուսանողների գործնական հմտությունները զարգացնելուն և կլինիկական մտածելակերպ ձևավորելուն: Երևանի Միխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանում 2022-2023 ուսումնական տարվա ավարտին առաջին անգամ պետական ավարտական քննության գործնական հմտությունների ատեստավորումը անցկացվել է OSCE ձևաչափով, որը հնարավորություն է տվել կրեդիտավորել տեղացի և արտասահմանցի ուսանողներին: Առաջիկա 1-2 տարվա ընթացքում իրավիճակային խնդիրները բարելավվել են քանակապես և որակապես, և որպես գործնական բաղադրիչ ընդգրկվել են ուսումնական պրոցեսում պուլմոնոլոգիա և նեֆրոլոգիա առարկաների շրջանակներում համապատասխան ուսումնական ծրագրերին: Վերոնշյալը հնարավորություն տվեց ամփոփելու և ներկայացնելու իրավիճակային խնդիրները որպես ուսումնամեթոդական ձեռնարկ՝ ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի ուսանողների և կլինիկական օրդինատորների համար, որը ներառված է ուսումնական գործընթացում պուլմոնոլոգիա և նեֆրոլոգիա առարկաների շրջանակում: Իրավիճակային խնդիրները բաղկացած են հիվանդի զանգատներից, անամնեստիկ և օբյեկտիվ տվյալներից, ինչն ուղղորդում է ուսանողին պատասխանելու մի շարք

հարցերի, վերլուծելու առաջադրված պարակլինիկական հետազոտությունների արդյունքները ձևակերպելու համար հավանական ախտորոշումը: Վերոնշյալը հնարավորություն է տալիս ուսանողին ստանալ միավորներ, ինչը կհամալրի վերջնական գնահատականը:

OSCE-ի մեկնարկը վերագրվում է Ռոնալդ Հարդենին, համաձայն British Medical Journal 1975 թ.-ին հրատարակված տվյալների, որտեղից երևում է այդ ձևաչափի լայնորեն կիրառումը բժշկական հաստատություններում: OSCE-ն ընդունված է ամբողջ աշխարհում, և այսօր այն կիրառվում է բազմաթիվ երկրներում, ներառյալ ԱՄՆ-ը (OSCE-ն օգտագործվում է բժշկական դպրոցներում, ինչպես նաև որոշ մասնագիտական լիցենզավորման քննություններում (օրինակ՝ USMLE Step 2)), Եվրոպայի (Գերմանիա, Նիդերլանդներ, Շվեդիա, Ֆրանսիա և այլ երկրներ), Հնդկաստան (բժշկական ուսանողների գնահատման գործընթացում մի շարք համալսարաններում): Այն դարձել է բժշկական ուսումնական հաստատությունների և լիցենզավորման քննությունների անբաժան մաս՝ ապագա բժիշկների պատրաստվածության օբյեկտիվ գնահատման նպատակով: OSCE ձևաչափը շարունակաբար վերափոխվում է, ընդգրկելով իրական հիվանդների կամ սիմուլյատորների (սիմուլյացիոն կենտրոն), կլինիկական սմուլների՝ արյան, խորխի, մեզի կամ կենսաբանական հյուսվածքների հետազոտության արդյունքները:

OSCE-ն ներառում է կարճատև 5-10 րոպեանոց կայաններ, որոնցում ուսանողը կամ օրդինատորը ստանդարտացված

բուժառուի կամ սիմուլյատորների ընդգրկումով ենթարկվում է որակավորման 1-2 դասախոսի կողմից: Այս շրջայով բոլոր ուսանողները, օրդինատորները կամ բժիշկները անցնում են նույն կայաններով, ինչը թույլ է տալիս գիտելիքները նմանատիպ սխեմաներով և նույն չափանիշներով որակավորելու:

Վերջին երեք տասնամյակների ընթացքում OSCE ձևաչափը կիրառվեց ինչպես նախադիպլոմային, այնպես էլ հետդիպլոմային կրթության շրջանակում, նաև բժիշկներին որակավորելու համար, հանդիսանալով պրակտիկ ունակությունների գնահատման գործիք:

ՀՏԴ՝ 613.1:61(071.1):371.3

ԵՊԲՅ, ՀԻԳԻԵՆԱՅԻ ԵՎ ԷԿՈԼՈԳԻԱՅԻ ԱՍԲԻՈՆՈՒՄ ԿԻՐԱՌՎՈՂ ՈՒՄՈՒՄՆԱՍԵԹՈՂԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ �ԱԶՄԱԲԱՂԱԴՐԻՉ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

Մկրտչյան Ա.Հ., Քոթանյան Ա.Հ., Մկրտչյան Ա.Մ., Ասլանյան Ա.Հ., Հայրապետյան Ա.Ա.

ԵՊԲՅ, հիգիենայի և Էկոլոգիայի ամբիոն

Էլ.փոստ՝ hygecdep@gmail.com

Բանալի բառեր՝ բազմաբաղադրիչ գնահատման համակարգ, ընդհանուր բժշկության, ստոմատոլոգիական, դեղագիտական ֆակուլտետներ, մոդուլ, երեխաների և դեռահասների հիգիենա:

Բժշկական կրթության բազմաբաղադրիչ գնահատման համակարգը զգալի ուշադրության է արժանացել վերջին տարիներին, հատկապես, երբ ուսումնական հաստատությունները ձգտում են բարձրացնել իրենց գնահատման մեթոդաբանության որակն ու արդյունավետությունը:

Բազմաբաղադրիչ գնահատման համակարգերի հիմնասյունը գնահատման մեթոդների համապատասխանեցումն է կրթական նպատակներին, իսկ մեթոդները պետք է համահունչ լինեն ուսուցման մեթոդաբանությանը՝ ապահովելու ակնկալվող ուսումնառության վերջնարդյունքների ձեռքբերումը:

Սույն աշխատանքի նպատակն է ներկայացնել ԵՊԲՅ հիգիենայի և Էկոլոգիայի ամբիոնում գործող ուսանողների գիտելիքների գնահատման բազմաբաղադրիչ համակարգը:

Ելնելով ուսումնական գործընթացի արդի պայմաններից և այն ավելի արդյունավետ դարձնելու նկատառումներից՝ 2015-16թ.թ. ուսումնական տարուց ամբիոնում ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետում սովորողների համար գործում էր ուսանողի գիտելիքների գնահատման բազմաբաղադրիչ համակարգը: Գիտելիքների գնահատման սանդղակում բաղադրիչների համամասնությունը հետևյալն էր՝ ընթացիկ առաջադիմություն 2 բալ, թեստային հարցում 2 բալ, հետազոտական աշխատանք՝ 1 բալ, քննություն՝ 5 բալ:

Ընթացիկ առաջադիմությունը ձևավորվում էր 16 անհատական բանավոր կամ գրավոր աշխատանքներից: Գնահատման բազմաբաղադրիչ համակարգում իր ուրույն տեղն էր գրավում «հետազոտական աշխատանք» բաղադրիչը: Ուսանողներին առաջարկվում էին հետազոտական աշխա-

տանքների թեմաներ, առարկայի շրջանակներում, կամ իրենք էին առաջարկում իրենց նախընտրած թեմաները:

2018-2019թթ. գարնանային կիսամյակից առ այսօր ԵՊԲՅ ստոմատոլոգիական, դեղագիտական, ռազմաբժշկական ֆակուլտետներում, իսկ 2021-22թթ. ուս. տարուց սկսած նաև օտարալեզու ուսանողների շրջանում ամբիոնի կողմից ներդրվեց ուսանողների գիտելիքների գնահատման բազմաբաղադրիչ համակարգը: Ռազմաբժշկական ֆակուլտետում համակարգը կիրառվել է ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի սկզբունքով, իսկ դեղագիտական և ստոմատոլոգիական ֆակուլտետներում կիրառվել է 2 բաղադրիչից կազմված գնահատման համակարգը:

ԵՊԲՅ ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի միջազգային հավատարմագրման գործընթացը ենթադրում էր բուհում ուսումնառության նոր՝ մոդուլային ծրագրերի ներդրում: Ուստի, կապված դրա հետ 2024-25թթ. ուսումնական տարուց «Հիգիենա և Էկոլոգիա» առարկան դասավանդվում է երկու մոդուլով՝ «Օրգանիզմ և Էկոհամակարգ» և «Երեխաների և դեռահասների հիգիենա», վերջինս ներառված է «Մանկական հիվանդություններ» մոդուլում: Անշուշտ, այս մոդուլներում նույնպես կիրառվում է ուսանողների գիտելիքների գնահատման բազմաբաղադրիչ համակարգը:

ԵՊԲՅ կրթության որակի գնահատման և ապահովման կենտրոնի կողմից հիգիենայի և Էկոլոգիայի ամբիոնում ցիկլը ավարտած 4-րդ կուրսի ուսանողների շրջանում անցկացվեց հարցաթերթային հարցում գիտելիքների գնահատման բազմաբաղադրիչ համակարգի վերաբերյալ: Հարցմանը մասնակցել էր առարկայի քննությունը հանձնած ուսանողների 92%-ը: Ուսանողների շուրջ 90%-ը համարում էր, որ գնահատումն եղել է օբյեկտիվ, վերջնական գնահատականն իրենց ակնկալիքներին համապատասխանել էր ռեսպոնդենտների 83%-ի շրջանում:

ՀՏԴ՝ 61(071.1):004.946:611:371.3

«ՀԵՏԱԳՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ» ԴԱՏՆԹԱԳՅԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԸ ԵՊԲՅ-ՈՒՄ ՈՐՊԵՍ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻՆ ՀԻՄՆԱԴԱՐ ՀԵՏԱԳՈՒԹՅԱԿԱՆ ՀՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՓՈՆԱՆՑՄԱՆ ԳՈՐԾԻՔ

Մովսիսյան Ս.*^{1,2}, Վարդերեսյան Ս.^{1,3}, Աթոյան Ն.¹, Գրիգորյան Ա.^{1,3,4}, Ենկոյան Կ.⁴

¹ ԵՊԲՅ, «Հետապոտության հիմունքներ» դասընթաց

² ԵՊԲՅ, այլերգությունների և կլինիկական իմունոլոգիայի ամբիոն

³ ԵՊԲՅ, ախտաֆիզիոլոգիայի ամբիոն

⁴ ԵՊԲՅ, «ԸՈՐԲԵՅՆ» կենտրոնի ներքինային լաբորատորիա

Էլ. փոստ՝ drmariam.movsisyan@gmail.com

Բանալի բառեր՝ կենսաբժշկական հետապոտություն, ապացույցների վրա հիմնված բժշկություն, դասավանդման մեթոդաբանություն, հետապոտական հմտություններ:

Կենսաբժշկական հետապոտությունների խոր ըմբռնումը հնարավորություն է տալիս մասնագետներին բարձրացնելու իրենց որակավորումը և արդյունավետությունը ոլորտում: Չարագող երկրների, մասնավորապես Հայաստանի համար, կարևոր է բժիշկ մասնագետներին և ուսանողներին ապահովել հետազոտական հմտություններով: Այս հմտությունները նրանց թույլ կտան ոչ միայն կարգալ և հասկանալ գիտական հոդվածներն ու ամսագրերը, այլև իրականացնել սեփական հետազոտություններն ու ներկայացնել դրանք միջազգային լսարանին: Երևանի պետական բժշկական համալսարանը ընդունելով հետազոտական դասընթացի հրատապ անհրաժեշտությունն ու ուսանողների համար հետազոտական բազային հմտությունների ուսուցման բացը, քայլեր ձեռնարկեց «Հետապոտության հիմունքներ» դասընթացի մշակման և ներդրման ուղղությամբ: Այս հոդվածն ուղղված է

«Հետապոտության հիմունքներ» դասընթացի կարևորության ընդգծմանը, ծրագրի և դասավանդման մեթոդների, հիմնական նպատակների և ակնկալվող արդյունքների մանրամասն նկարագրությանը, ինչպես նաև ուսանողների շրջանում իրականացված հարցման արդյունքների ներկայացմանը: Հարցմանը մասնակցել է ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի ուսանողների 36%: Ուսանողների հետադարձ կապը ցույց տվեց, որ դասընթացը հիմնականում բավարարել է նրանց ակնկալիքները՝ վկայելով դրա ուսուցման մեթոդների արդյունավետության և թեմաների ճիշտ ընտրության մասին: Դասընթացի շրջանակներում ամենահաջողված բաղադրիչների թվում առանձնացվել են ուսուցչի օգնականի ծրագիրը, տնային առաջադրանքները, գործնական պարապմունքները և ամսագրային ակումբը, որոնք ուսանողների կարծիքով էական դեր են խաղացել հետազոտական հմտությունների ամրապնդման և ակտիվ ուսուցման խթանման գործում:

ՀՏԴ՝ 81:61(071.1):371.3

ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱՑՈՒՅՑՈՒՄ

Նայրանյան Ս.Ռ., Հայրապետյան Ա.Ա.

ԵՊԲՅ, օտար լեզուների ամբիոն

Էլ. փոստ՝ armeniya1956s@mail.ru

Բանալի բառեր՝ երկլեզվություն, բժշկական համալսարանի ուսանողներ, մոտիվացիա, ընդհանուր մասնագիտական կարողություններ, լեզվական շարունակական ուսուցում, նոր սերնդի ձեռնարկներ, բարոյական կրթություն, օտար լեզու:

Աշխատանքում արծարծվում են երկլեզու կրթության արդի խնդիրները՝ որպես հիմնական համակարգող և կարևորագույն տարր՝ բարձրագույն բժշկական կրթությամբ մասնագետների մասնագիտական ուսուցման համակարգում: Այն անդրադառնում է բժշկական համալսարաններում օտար լեզուների ուսուցման նպատակներին և

օտար լեզուների մասնագետների դերին ոչ միայն որպես առարկայական ուսուցիչներ, այլ նաև որպես դաստիարակներ և մանկավարժներ:

Ուշադրություն է դարձվում ուսումնական գործընթացում նոր սերնդի դասագրքերի թարմացման և ներդրման հրատապ անհրաժեշտությանը՝ հաշվի առնելով բժշկության լեզուն, ինչը հնարավորություն է տալիս սահմանված ժամկետում հասնել ապագա բժիշկների մասնագիտական պատրաստվածության անհրաժեշտ մակարդակին և ապահովել օտար լեզվի՝ որպես գիտության լեզվի իմացության պահանջները:

ՀՏԴ՝ 1:6(071.1):371.1

ԹՎԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ. ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

Նեմիշալյան Ռ.Վ.*

ԵՊԲՅ, հասարակագիտական առարկաների ամբիոն

Էլ. փոստ՝ roza.nemishalyan@gmail.com

Բանալի բառեր՝ թվային կրթություն, ինովացիոն տեխնոլոգիաներ, ուսումնական մեթոդներ, բժշկական կրթություն, ուսուցում, իմացություն, բարեփոխումներ:

XXI դարը մարդկության պատմության այն փուլն է, որը բնորոշվում է թվային տեխնոլոգիաների գերակայությամբ: Թվային տեխնոլոգիաները, տարածվելով հա-

սարակության բոլոր ոլորտներում, ձևավորել են թվային մշակույթ, որի հիմքը գիտելիքն է: Գիտելիքը սահմանվում է որպես համակարգված, հիմնավորված, ապացուցված, իմաստավորված տեղեկատվություն: Թվային մշակույթը մարդկային կեցության որակապես նոր ֆենոմեն է՝ հիմնված մարդու կենսագործունեության ու տեխնոլոգիաների փոխազդեցությունների գլոբալ փոփոխությունների վրա: Թվայնացումը տեղի է ունենում հասարակական ու անձնային բոլոր ոլորտներում: Դրան նպաստում են իհարկե համացանացը և անձնական օգտագործման թվային սարքերի տարածումը (սմարթֆոնները, համակարգիչները): Բժշկական կրթությունը առավել քան որևէ այլ հասարակական ինստիտուտ պետք է կարողանա կիրառել թվային կրթությունը: Ձեֆ Բորդոնը սահմանում է նոր կրթական էկոհամակարգը՝ Education 3.0, որը միտված է տալու ուսանողին գիտելիք ու հմտություններ, որոնք անհրաժեշտ են լինելու ապագայում: Կրթական տեխնոլոգիաների էվոլյուցիոն գործընթացը անցել է մի քանի փուլ՝ թանաքից ու թղթից սկսած մինչև ինովացիոն թվային կրթական տեխնոլոգիաներ:

Ժամանակակից թվային կրթությունը ներառում է բազմաթիվ կրթական տեխնոլոգիաներ օրինակ՝ խառը ուսուցում, իմերսիվ ուսուցում, ուսուցման էպիստեմիկ տեխնոլոգիաներ, գաղափարների գործարան և այլն: Դեկո Կոլը նկարագրում է ուսուցման գործընթացը որպես շրջան, որը բաղկացած է մի քանի, մեկը մյուսին շրջանաձև հաջորդող փուլերից: Շրջանի կենտրոնում են մարդու ընկալման ձևերը և բանականությունը, որի շուրջը կառուցարկվում են Կոլի նկարագրած ուսումնառության հիմնական ձևերը՝ անձնական

փորձ, փորձի իմաստավորում, տեսական հայեցակարգեր և կիրառում արակտիկայում:

Այսպիսով՝ թվային կրթությունը պահանջում է արմատական փոփոխություններ երկու ուղղությամբ՝ I կրթական թվային տեխնոլոգիաների, սարքերի ներդրում ու տարածում, II ուսանողի աշխարհայացքը, մտածողությունը, պահանջները հաշվի առնող ուսանողակենտրոն, անհատական ուսումնական մեթոդիկայի ինտենսիվ կիրառում:

Ժամանակակից մարդու աշխարհընկալումը շատ ավելի էսակենտրոն է, օգտապաշտական ու հեղոնիստական: Եթե նախորդ դարաշրջանների բարոյականության կարևորագույն սկզբունքներից էին համեստությունը, հնազանդությունը, ինքնաքննադատությունը, ապա տեղեկատվական դարաշրջանի բարոյականությունը հիմնվում է մարդու ինքնիշխանության, ինքնավստահության վրա: Բարոյականությունը, ինչպես նաև ճշմարտությունը դարձել են հարաբերական՝ կախված իրավիճակից ու մարդու պահանջմունքներից: Ուսուցումը ևս վերափոխվում է՝ փորձելով համապատասխանել այդ նոր պահանջներին: Կրթությունն ստացողի, ուսանողի աշխարհընկալումը հիմնված է կարճաժամկետ նպատակների ու «այստեղ ու հիմա» գործող արժեքների վրա: Թվային կրթությունը առավել համապատասխանում է այդ իրականությանը: Ապագայում թվային տեխնոլոգիաները հնարավորություն կստեղծեն ամեն ուսանողի համար անհատական ուսումնական մեթոդներ կիրառել՝ հաշվի առնելով մշտապես փոփոխվող իրականությունը և հատվածական մտածողություն և կենտրոնացման պակաս ունեցող սովորողին:

ՀՏԴ՝ 616.89-008.19:61(071):371.3

ՍԵՔՍՈՒՈԳԻԱՆ՝ ՈՐՊԵՍ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱ ԵՊԲՅ ՍՈՂՈՒԼԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ

Շահրամանյան Վ.Ա.*, Հակոբյան Ա.Է., Գրիգորյան Ա.Դ., Ապառյան Ռ.Է., Չաքարյան Ս.Հ.
 ԵՊԲՅ, սեքսուպաթոլոգիայի ամբիոն և կլինիկա
 Էլ. փոստ՝ v.shahramanyan@gmail.com

Բանալի բառեր՝ սեքսոլոգիա, սեքսուպաթոլոգիա, սեռական խանգարումներ, մոդուլային կրթություն:

Բարձրագույն բժշկական համակարգում կրթության որակի բարելավումը հնարավոր է միայն գիտական, կրթական և նորարարական գործունեության ինտեգրման միջոցով: Ուսումնական գործընթացի բարելավման համար հիմնարար նշանակություն ունի ուսուցման նոր տեխնոլոգիաների կիրառումը, որոնցից մեկը մոդուլային ուսուցումն է:

Մոդուլի նպատակն է՝ որպես առարկայի ուսումնական ծրագրի կառուցվածքային միավոր՝ պայմաններ ստեղծել ուսանողների համար՝ ձեռք բերելու գիտելիքներ, հմտություններ և կարողություններ, զարգացնելու մասնագիտական և անձնական որակները, որոնք անհրաժեշտ են նրանց հետագա բժշկական գործունեության համար: Մոդուլային ուսուցման իմաստն այն է, որ ուսանողներին հնարավորություն ընձեռնվի ինքնուրույն աշխատել՝ համաձայն առաջարկվող անհատական կրթական ծրագրի, որը ներառում է նպատակային գործողությունների պլան, տեղեկատվական շտեմարան և մեթոդական ցուցումներ՝ սահմանված կրթական նպատակներին հասնելու համար:

Մոդուլային համակարգն առանձնանում է իր

կառուցվածքով՝ ուսումնական գործընթացը բաժանելով առանձին համապարփակ բլոկների (մոդուլների), որտեղ ուսումնական ծրագիրը ներառում է ուսանողների համար հստակ ձևակերպված դիդակտիկ առաջադրանք, որը ներառում է ոչ միայն ուսումնասիրվող թեմաների ծավալն ու տեսակը, այլև դրանց ամբողջական յուրացման չափանիշները:

ԵՊԲՅ-ում «Սեքսոլոգիա» առարկան դասավանդվում է 1999 թվականից և ներկայումս ընդգրկված է մոդուլային կրթական համակարգում: Ուսումնական ծրագրի երկրորդ կուրսում առարկայի ընդհանուր մասը կոչվում է «Սեքսոլոգիայի հիմունքներ» և ներառում է 10 էլեկտիվ դասախոսություն (20 ժամ): Մնացորդային գիտելիքների մակարդակը գնահատվում է գրավոր՝ թեստի միջոցով: Դասընթացի կլինիկական մասը, որը կոչվում է «Կլինիկական սեքսոլոգիա», ուսուցանվում է 4-րդ կուրսում՝ բժշկական ֆակուլտետի ուսանողների համար 5-օրյա էլեկտիվ ցիկլի ձևաչափով (30 ժամ): Մնացորդային գիտելիքների մակարդակը գնահատվում է բանավոր՝ հիմնվելով կլինիկական դեպքերի վրա, որոնք ներառում են ուսումնասիրված նյութը:

Մոդուլային տեխնոլոգիաների ներդրումը կհանգեցնի մասնագետների պատրաստման որակի արմատական

փոփոխությունների: Դասախոսները կկարողանան ավելի արդյունավետ կառավարել ուսումնական գործընթացը՝ ապահովելով անհատական մոտեցումը և օպտիմալացնելով փոխգործակցությունը ուսանողների հետ: Ուսանողներն ակտիվորեն կներգրավվեն տեղեկատվության առաջնային աղբյուրների և լրացուցիչ գրականության հետ ինքնուրույն աշխատանքին: Սա կնպաստի նյութի խորը յուրացմանը, քննադատական մտածողության և հաղորդակցման հմտությունների կատարելագործմանը:

Այսպիսով՝ մոդուլային համակարգի ներդրումը ոչ միայն

ադապտացնում է կրթական գործընթացը հասարակության ժամանակակից պահանջներին, այլև դառնում է հզոր կատարողական ինչպես ուսուցիչների, այնպես էլ ուսանողների մասնագիտական կարողությունների զարգացման համար: Այս ամենը ցույց է տալիս մոդուլային ուսուցման տեխնոլոգիայի խոստումնային ներուժը և խրախուսում է նրա ներդրումը ուսումնական գործընթացում՝ պահպանելով դրանով իսկ ավանդական կրթության և նոր մոտեցումների միջև շարունակականությունը:

ՀՏԴ՝ 615.322:581.5

ԵՊԲՀ ՖԱՐՄԱԿՈՂՈՉԻԱՅԻ ԱՄԲԻՈՆՈՒՄ ԴԱՍԱԿԱՆԴՎՈՂ ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ ԴԵՐՆ ՈՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐԴԻ ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Չիչոյան Ն.Բ.*, Դումանյան Կ.Յ., Արշակյան Ն.Ի.
ԵՊԲՀ, ֆարմակոլոգիայի ամբիոն
Էլ. փոստ՝ n.chichoyan@mail.ru

Բանալի բառեր՝ ֆարմակոլոգիա, էթնոբուսաբանության, դեղագործական կրթություն, մեթոդաբանություն, մասնագիտական դասընթաց, հետապոստական կարողություններ:

Ներկայիս շուկայական հարաբերությունների պայմաններում հասարակության փոփոխությունը բերում է մասնագետի աշխատանքի բնույթի և բովանդակության փոփոխության, որի արդյունքում հրատապ են դառնում նոր գործառույթներ, որոնք որակավորման նոր պահանջներ են առաջադրում մասնագետներին:

Դեղագործական ոլորտի զարգացման և գործառույթային գլխավոր պայմաններից մեկը բարձրակարգ մասնագետներով ապահովումն է: Ոլորտի համալրումը բարձրորակ պրովիդորներով և դեղագործներով, թույլ է տալիս իրականացնել այնպիսի գործառույթներ, ինչպիսիք են՝ արդյունաբերական, սոցիալ-բժշկական և առևտրային:

Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածք դեղագործական կրթության ինտեգրումը արդյունավետ ապահովելու համար անխուսափելի են բարեփոխումները թե՛ եվրոպական կրթական չափորոշիչներին համապատասխանության, ուսումնական ծրագրերի վերանայման, գիտելիքների գնահատման համակարգի արդյունավետության և թե՛ օրեցօր զարգացող շուկայական հարաբերությունների տեսանկյուններից:

Դեղագիտության կրթական ոլորտում որպես մասնագիտական առարկա, առանցքային դեր ունի ֆարմակոլոգիան, որն իր մեջ ներառում է էթնոբուսաբանության, էթնոդեղաբանության, բջջային և մոլեկուլային կենսաբանության տարրեր, որոնք ժամանակակից դեղագիտության հիմքն են:

Բուսական դեղերի համաշխարհային ծավալների և կիրառման աճի արդյունքում ֆարմակոլոգիան բուսաբա-

նական նկարագրական առարկայից վեր է ածվել քիմիական և կենսաբանական ուղղվածության առարկայի և դրանով պայմանավորված, արդիականություն ձեռք բերել Արևմտյան Եվրոպայի և Հյուսիսային Ամերիկայի դեղագործական ակադեմիական հաստատություններում: Ժամանակակից ֆարմակոլոգիան այսօր բախվել է այնպիսի մարտահրավերների՝ ինչպիսիք են էթնոբուսաբանական աղբյուրների, սննդային նշանակության բուսահումքերի, ինչպես նաև ծովային օրգանիզմների գնահատումը, որոնք պահանջում են ուսանողների և ապագա դեղագետների վերլուծական մտքի, ճանաչողական հմտությունների կատարելագործում և կրթական ստանդարտների վերանայում:

Նախորդ տարիների ուսումնական գործընթացի մշտադիտարկումը ցույց է տալիս, որ այնուհանդերձ համակարգային խնդիրներին զուգահեռ՝ կան մի շարք խնդիրներ, որոնք ունեն լուրջ քննարկման և վերանայման կարիք: Խնդիրներ, որոնք վերաբերում են թե՛ արհեստական ինտելեկտից բխող նորամուծություններին և զարգացումներին, որոնց շնորհիվ ժամանակակից տեխնոլոգիական հարթակները կարող են օգտագործվել կրթության մեջ՝ դասավանդման գործունեությունը դարձնելով արդյունավետ և որակյալ: Ինչպես նաև խնդիրներ, որոնք վերաբերում են հետազոտական աշխատանքներում ուսանողների ոչ ակտիվ ներգրավմանը և մասնակցությանը, ուսանողների բաՆավոր խոսքի սահմանային հնարավորություններին, ամբիոնի ուսումնասօժանդակ անձնակազմի՝ երիտասարդ մասնագետներով համալրմանը, դասախոսական անձնակազմի՝ ժամանակակից կրթական չափորոշիչներին համապատասխան մասնագիտական վերապատրաստմանը և գործունեության վերահսկման գործիքակազմին:

ՀՏԴ՝ 615.43

ԳԻՏԱՅԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԵՎ ԱՐՏՈՆԱԳՐՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՆԵՐԴՐՈՒՄԸ ԴԵՐԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏԻ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ

Չիչոյան Ն.Բ.^{*1}, Ուլիխանյան Գ.Ռ.^{*2}, Մոդրոկյան Ա.Վ.¹

¹ ԵՊԲՅ, ֆարմակոգնոսիայի ամբիոն

² ԵՊԲՅ, բժշկական ֆիզիկայի ամբիոն

Էլ. փոստ՝ n.chichoyan@mail.ru

Բանալի բառեր՝ կոմպետենտ-ուղղորդված մոտեցում, դեղագետների կրթության արդիակացում, դեղաբուսական հումքի որակի հսկում, սպեկտրոֆոտոմետրիկ մեթոդ:

Ներկայումս դեղերի ընդհանուր արտեսալում բուսական պատրաստուկների տեսակարար կշռի մեծացումը Եականորեն պայմանավորված է բուսահումքերի՝ ժամանակակից մեթոդներով ստանդարտավորման գործընթացներով, որոնց պետք է լրջորեն տիրապետեն ապագա դեղագետները՝ կրթական համակարգում ձեռքբերած գիտելիքները և հմտությունները կիրառելով մասնագիտական գործունեության մեջ: Ուստի, դեղագիտական կրթական առարկաների արդիականացման տեսանկյունից, բավականին արդյունավետ է ժամանակակից հետազոտական մեթոդների ներդրումը կրթական գործընթաց՝ գիտագործնական հմտությունների հետագա կիրառմամբ:

Սույն աշխատանքի նպատակն է՝ դեղագիտության հիմնարար դասընթացներից մեկի՝ ֆարմակոգնոսիայի շրջանակներում, դեղագետների կրթության արդի ձևերի և կառուցվածքի ինտեգրատիվ վերլուծությունը՝ ֆիզիկաքիմիական մեթոդներով բուսական դեղահումքերի և պատրաստուկների որակի հսկումը ներառող հետազոտական բաղադրիչի հիման վրա:

ԵՊԲՅ միջամբիոնական գիտահետազոտական համագործակցության շրջանակներում բուսահումքերի և բուսական պատրաստուկների ստանդարտավորման դասընթացի հետազոտական բաղադրիչը ապահովելու տեսանկյունից, բուսահումքերի նախնական

ստանդարտավորման սպեկտրաչափական մեթոդի կիրառմամբ մշակվել են չափորոշիչներ, որոնք հաջողությամբ կարող են ուսանողների կողմից կիրառվել ֆենոլային միացություններ պարունակող դեղաբուսական հումքերի որակի հսկման լաբորատոր դասընթացում: Դասընթացի կրթական ծրագրում տեսակարար մեծ կշիռ է կազմում ֆենոլային բնույթի նյութեր պարունակող դեղաբույսերի ֆիտոքիմիական վերլուծությունը, որի իրականացման համար ամբիոնում կա բավարար լաբորատոր հագեցվածություն (ժամանակակից սպեկտրաչափ), որը լիարժեք կապահովի մշակված մեթոդաբանությամբ լաբորատոր հմտությունների ձեռքբերումը:

Հարկ է նշել, որ մեթոդաբանության կիրառման շրջանակում ուսանողները կարող են ձեռք բերել նաև ժամանակակից սարքավորման հետ աշխատելու կարողություններ և իրականացնել ստացված և հավաքագրված տվյալների վիճակագրական վերլուծություն՝ կիրառելով բժշկական ֆիզիկայի ամբիոնում պրեռեկվիզիտային դասընթացներից ստացած գիտելիքները:

Այսպիսով, կոմպետենտ-ուղղորդվածության շրջանակներում՝ առաջարկված և արտոնագրված մեթոդի ներդրմամբ, կարելի է ապահովել կրթական առարկայի յուրացման հետազոտական բաղադրիչը, ինչպես նաև, նպաստել ապագա մասնագետների՝ դեղագետների գործնական գիտելիքների և հմտությունների ձեռքբերմանը՝ դեղաբուսական հումքի որակի հսկման ոլորտում:

ՀՏԴ՝ 61(071.1):004.946:611:371.3

ՎԻՐՏՈՒԿԱՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒՄ ԱՆԱՏՈՄԻԱՅԻ ԸՆԴՆԱՅՆՎԱԾ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ. ՎԱՂ ԱՊԱՐՈՒԹՅՆԵՐ ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՓՈՐՁՆԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՑ

Ոհիպեր Ա.¹, Ենգիբարյան Ն.¹, Հովսեփյան Է.¹, Մխիթարյան Գ.², Մովսիսյան Մ.^{*3,4}, Ենկոյան Կ.^{1,4}

¹ ԵՊԲՅ, «Հետապոտական հմտություններ» կրթական խումբ

² ԵՊԲՅ, նորմալ անատոմիայի ամբիոն

³ ԵՊԲՅ, ալերգոլոգիայի և կլինիկական իմունոլոգիայի ամբիոն

⁴ ԵՊԲՅ, «Ընթերցել» կենտրոնի ներդրողության լաբորատորիա

Էլ. փոստ՝ drmariam.movsisyan@gmail.com

Բանալի բառեր՝ վիրտուալ իրականություն, անատոմիական կրթություն, բժշկական կրթություն:

Անատոմիայի ավանդական ուսուցումը հաճախ չի ապահովում ուսանողների տարածական պատկերացման զարգացումը: Վիրտուալ իրականությունը (VR) առաջարկում է ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդ: Այս հետազոտությունը գնահատում է VR-ի արդյունավետությունը, օգտագործելիությունը և ներգրավվածությունը Երևանի պետական բժշկական համալսարանի երկրորդ կուրսի ուսանողների շրջանում:

21 ուսանող մասնակցել է 45 րոպեանոց VR դասին՝ օգտագործելով Meta Quest 2 և Medical Holodeck, որից հետո նրանք լրացրել են հարցաթերթիկ՝ գնահատելով մեթոդի օգտագործելիությունը, ներգրավվածությունը ու արդյունավետությունը:

Հետազոտության արդյունքները ցույց են տվել, որ 81%-ը համարել է դասը շատ ինտերակտիվ, և 90%-ը այն համարել է հեշտ օգտագործվող: Ուսանողների մեծ մասը նշել է, որ VR-ն օգնել է բարելավել տարածական ըմբռնումը և մեծացրել

իրենց ինքնավստահությունը: 21 ուսանողներից 20-ը այն համարել է արդյունավետ գործիք, իսկ բոլորը ցանկացել են դրա ինտեգրումը դասավանդման մեջ: Միայն մեկ ուսանող նշել է անհարմարություն թեթև զգացողություն:

VR-ն կարող է բարելավել անատոմիայի ուսուցումը,

սակայն անհրաժեշտ է լուծել տեխնիկական խնդիրները և վերապատրաստել դասախոսներին: Ապագա հետազոտությունները պետք է կենտրոնանան VR-ի երկարաժամկետ ազդեցության վրա և դրա կիրառման հնարավորություններին բժշկության այլ ոլորտներում:

ՀՏԴ՝ 611.018:61(071.1):61.001

ՀՅՈՒՍՎԱԾԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՄԲԱԿԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌՈՒՅՎԱԾՔՈՒՄ

Սահակյան Կ.Թ., Թաթոյան Մ.Ռ., Սկրտչյան Գ.Լ., Սմբատյան Ն.Վ.
ԵՊԲՀ, հյուսվածաբանության ամբիոն
Էլ. փոստ՝ marina.tatoyan@mail.ru*

Բանալի բառեր՝ ուսանողական գիտական խմբակ, գիտական հետապոտություն, հյուսվածաբանություն, բժիշկ, հնտություններ, գիտաժողով, պեկույց, հրատարակություն:

Հյուսվածաբանության դասընթացի ժամանակակից ուսուցումն ուղղված է ուսանողների համակարգային մտածելակերպի ձևավորմանը: Առարկայի ուսումնասիրությունն ապահովում է սովորողների վերլուծական ունակությունների զարգացումը: Բարձր որակի կրթության համար կարևոր պայման է նաև հետազոտական աշխատանքը, որն ապահովում է ուսանողների սեփական տեսակետների զարգացումը, գիտական աշխարհայացքը, ապահովում է անգնահատելի փորձ և հմտություններ տարբեր տեղեկատվությունների հետ աշխատելու համար: Կրթության որակի բարելավումը մեծապես կախված է ուսանողի ցանկություններից և կրթության մեջ նորարարական ձևերի կիրառումից: Ապագայում գիտական խմբակի ուսանողները կարող են ընտրել գիտնականի կամ դասախոսի մասնագիտությունը, ինչը կնպաստի բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների անձնակազմի համալրմանը:

Ուսանողական գիտական խմբավորումներն անցել են զարգացման երկար ճանապարհ և դարձել են հզոր գործիք՝ ուսանողներին համալսարանի հետազոտական գործունեության մեջ ներգրավելու համար: Այն ապագա բժշկի մտահորիզոնի ընդլայնման օպտիմալ և հասանելի հարթակ է, որը թույլ է տալիս առարկայի մանրակրկիտ ուսումնասիրության, թիմում աշխատելու ունակության բարձրացման: Հետազոտական աշխատանքները նպաստում են ստեղծագործական ոչ ստանդարտ մտածողության զարգացմանը, ինչը հնարավորություն կտա հիմնավորել և պաշտպանել նրանց տեսակետը: Գիտական աշխատանքները թույլ են տալիս ուսանողներին ոչ միայն կատարելագործել մասնագիտական գիտելիքների որակը, այլև ընտրել հետագա մասնագիտացումը, բարձրացնել ուսանողների պատասխանատվության զգացումը, նպաստել հետազոտական հմտությունների զարգացմանը և նրանց տալ կազմակերպչա-

կան և հրատարակչական գործունեության փորձ:

Ամբիոնի գործունեության մեջ կարևոր տեղ է զբաղեցնում ուսանողական գիտական աշխատանքների կազմակերպումը: Ամեն տարի գիտական խմբակին մասնակցում են տարբեր ֆակուլտետների ավելի քան 30 ուսանողներ: Մասնակցում են նաև օտարերկրացի ուսանողներ: Խմբակի հետազոտական գործունեությունը կազմակերպվում է ուսումնական ժամերից դուրս և իրականացվում է երկու ուղղություններով՝ տեսական և գործնական:

Խմբակի գործունեության կարևոր ոլորտներից է ԵՊԲՀ այլ ամբիոնների հետ համագործակցությունը: Ուսումնական գործընթացի մեջ գիտական գործունեության նկատմամբ հետաքրքրությունն անհնար է առանց լուրջ դրդապատճառների, իսկ միջամբիոնական համագործակցությունը գիտական խմբակի ուսանողների շրջանում ընդունվում է մեծ ոգևորությամբ:

Ուսանողների համար պարտադիր պայման է կատարված աշխատանքների արդյունքների ներկայացումը Հյուսվածաբանության ամբիոնի ամենամյա եզրափակիչ գիտաժողովում: Հաշվետվություն կազմելիս ուսանողը տեղեկացնում է կատարած աշխատանքների և ստացած արդյունքների մասին: ԵՊԲՀ պրոֆեսորա-դասախոսական անձնակազմի և ուսանողների ծնողների ներկայությամբ գիտաժողովի ավարտին, գիտական ակումբի ուսանողները պարգևատրվում են հավաստագրերով:

Գիտա-գործնական գիտելիքների տիրապետումը, ինֆորմացիայի հսկայական հոսքի մեջ հիմնականը գտնելու ունակությունը, գիտական գործունեությամբ զբաղվելու կարևորության գիտակցումը, ստեղծագործական մտածողության զարգացումը, բնականաբար, ուսանողի մեջ ձևավորում է բնավորության մի շարք դրական գծեր, որոնք անհրաժեշտ են ապագա մասնագետի համար: Ուսանողների համար Հյուսվածաբանության գիտական խմբակում կատարված աշխատանքը առաջին քայլն է դեպի ապագա նեղ մասնագիտացում:

ՀՏԴ՝ 611.018:61(071.1):371.3

ԲԶՋԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՍԱՐՄՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀՅՈՒՍԿԱԾԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՍԵԹՈՂԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՊԲՅ-ՈՒՄ

Սահակյան Կ.Թ., Մկրտչյան Գ.Լ.*, Ավետիսյան Ա.Չ.

ԵՊԲՅ, հյուսվածաբանության, բջջաբանության և սաղմնաբանության ամբիոն
Էլ. փոստ՝ gmkrtchyan971@gmail.com

Բանալի բառեր՝ հյուսվածաբանություն, բավաբաղադրյալ, շրջված դասասենյակ, թվայնացում, մենթիմետր, մեթոդաբանություն:

Բարձրակարգ և ժամանակակից կրթության կարևորագույն հիմնախնդիրներից է հանդիսանում նրա բովանդակությունը և մեթոդաբանությունը: Շատ կարևոր է տարբերել ինֆորմացիան գիտելիքից: Մեր ամբիոնի կողմից մշակված մեթոդաբանության շնորհիվ փորձել ենք համադրել ժամանակակից ինֆորմացիայի անսահմանափակ հոսքը գիտական և կրթական կարևորագույն խնդիրները լուծելու նպատակով:

Տվյալ համակարգի ստեղծումը առաջնորդվել է Բլումի տաքսոնոմիայի հիման վրա, որն, ինչպես հայտնի է, ունի գիտելիքների գնահատման տարբեր բաղադրամասեր: Բլումի բրգի հիմքում դրված է գիտելիքը, որը գործածվում է բազմաբաղադրյալ գրեթե բոլոր բաղադրիչների մեջ: Հյուսվածաբանական պատրաստուկների գնումը, ճանաչումը և ընթացիկ հարցումները հնարավորություն են տալիս զարգացնել ընկալման և կիրառման հմտությունները՝ ցուցադրել, նկարագրել, բացատրել, սահմանել յուրաքանչյուր պատրաստուկի հատկանիշները:

Հյուսվածաբանությունն առարկայի ժամանակակից դասավանդման նպատակը պետք է ուղղված լինի ուսանողների կողմից ամբողջական գիտական նվաճումների և հասկացությունների ըմբռնման և վերլուծության հիման վրա: Այն անհրաժեշտ է ոչ միայն հետագա կլինիկական առարկաների ուսումնասիրության համար, այլ ստեղծում է հիմք ամբողջական ըմբռնելու և հասկանալու օրգան-համակարգերի ձևաբանական և գործառնությունային ասպեկտները:

Դասախոսություններն անցկացվում են ինտերակտիվ և կազմված են մի քանի փուլերից: Սկզբում կատարվում է ինֆորմացիայի ընկալում, հետո վերլուծություն PowerPoint ծրագրով կազմած սահիկների ուղեկցությամբ, տրվում են ստուգիչ հարցեր Mentimeter ծրագրով՝ ամրապնդելով դասախոսության նյութը: Այս ծրագրի օգտագործումը

ներգրավում է ուսանողների ամբողջ խմբի ուշադրությունը, գործընթացը դարձնում է խաղային, հետաքրքրաշարժ և ինտերակտիվ: Օգտագործվում են տեսանյութեր, այդ թվում նաև ամբիոնի կողմից ստեղծված հայերեն լեզվով տեսադասախոսությունը մարդու սաղմնաբանության վերաբերյալ:

Միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ Հյուսվածաբանությունն առարկայում շատ արդիական է հյուսվածաբանական պատրաստուկների թվայնացումը:

Ախտաբանական պրոցեսները հասկանալու համար հյուսվածաբանությունն առարկան ստեղծում է պրեռեկվիզիտ գիտելիքներ:

Ժամանակակից մեթոդաբանության տեսակ է հանդիսանում շրջված լսարանի մեթոդը կամ flipped classroom-ը:

Շրջված դասասենյակի մեթոդաբանությունն ունի տարբեր գործիքներ բնագիտական առարկաների համար, որոնցից ավելի ընդունելի է միկրոշրջված դասարանը: Մեր ամբիոնի ուսումնական գործընթացի ընթացքում օգտագործվում է «Շուռ տուր ուսուցչին» ձևաչափը: Այս մոդելն ավելի կիրառելի է ուսանողների համար: Ուսանողներին նախապես տրամադրված նյութերի հիման վրա ստեղծվում է սահիկաշար, պատրաստվում են հետաքրքիր հարցեր, իրավիճակային խնդիրներ, որոնք հնարավորություն են տալիս ուսանողների ամբողջ խմբին երկխոսության մեջ մտնել, որտեղ դասախոսը հանդիսանում է այդ ստեղծագործական գործընթացի «դիրիժոր», հետևում է ընթացքին, կատարում է ուղղումներ և զբաղեցնում է հանդիսատեսի դիրք:

Առարկայի ուսումնասիրության ընթացքում մենք կիրառում ենք բազմաթիվ մեթոդներ, գնահատման բազմաթիվ ձևեր:

ՈՒՄ-ի կողմից անցկացված հարցման տվյալները Հյուսվածաբանությունն առարկայի գործընթացի և բազմաբաղադրյալ համակարգի գնահատման վերաբերյալ ուսանողների կողմից գնահատվել են բավականին բարձր և համարվել են արդյունավետ:

ՀՏԴ՝ 615:371.3:61(071.7)

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱԶՄԱԲԱՐԱԴԴԻՅԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՆԵՐԴՐՄԱՆ ՀՆԱՐԱԿՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԱՄԲԻՈՆՈՒՄ

Սիմոնյան Ս.Յ., Բարսեղյան Ա.Բ., Նապարյան Լ.Գ.

ԵՊԲՅ, դեղագործության կառավարման ամբիոն
Էլ. փոստ՝ pharm.manag.ysmu@gmail.com

Բանալի բառեր՝ բավաբաղադրիչ, կրթություն, դեղագործության կառավարում, դեղագիտություն:

Բազմաբաղադրիչ գնահատման համակարգերի ներդրումը բարձրագույն կրթական համակարգում դիտարկվում է որպես արդյունավետ միջոց ուսանողների մասնագիտական կարողությունների համապարփակ զարգացման համար: Հաշվի առնելով դեղագործական խորհրդատվության

բարդությունը և առողջապահական տեխնոլոգիաների արագ զարգացումը՝ անհրաժեշտ է վերանայել ուսանողների գնահատման ավանդական մեթոդները: Հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել բազմաբաղադրիչ գնահատման համակարգի կիրառելիությունը, գնահատման տեսակները և գործիքները՝ դեղագործական ոլորտի ֆինանսատնտեսական վերլուծության հիմունքների ցիկլային դասընթացի շրջա-

նակներում:

Հետազոտության շրջանակներում կիրառվել են ժամանակակից մեթոդաբանական մոտեցումներ, այդ թվում՝ միջազգային գիտական գրականության վերլուծություն, գործնական օրինակների ուսումնասիրություն, ինչպես նաև վերջին տասնամյակի տվյալների հիման վրա համակարգի նախագծում: Ներառվել են 2015-2025 թթ. ընթացքում հրապարակված անգլերեն լեզվով հոդվածները՝ ապահովելով վերջին հետազոտությունների ներառումը: Վերլուծվել են այն գործիքները, որոնք հաջողությամբ կիրառվել են մասնագիտական կրթական համակարգերում՝ ապահովելով ուսանողների ուսումնական առաջընթացի օբյեկտիվ գնահատում:

Բազմաբաղադրիչ գնահատման համակարգը նախատեսվում է ներդնել Երևանի պետական բժշկական համալսարանի դեղագործության կառավարման ամբիոնում դասավանդվող «Դեղագործական ոլորտի ֆինանսատնտեսական վերլուծության հիմունքներ» ցիկլային դասընթացի շրջանակներում: Դասընթացը տևելու է երեք շաբաթ ներառելով 30 ժամ դասախոսություն և 60 ժամ գործնական աշխատանք: Գնահատման համակարգը կառուցված է երեք հիմնական բաղադրիչներից, որոնցից յուրաքանչյուրը արտացոլում է ուսանողի տեսական և գործնական գիտելիքի տարբեր շերտեր: Առաջին բաղադրիչը՝ հետազոտական աշխատանքն է: Ուսանողները կիրականացնեն թե՛ քանակական, թե՛ որակական հետազոտություններ՝ կախված թեմայի բնույթից: Այս բաղադրիչը նպատակ ունի խթանել

ֆինանսական գրագիտության ձևավորումը, վերլուծական մտածողության զարգացումը և ուսանողների հետազոտական կարողությունների կատարելագործումը: Այն կկազմի վերջնական գնահատականի 20%-ը: Երկրորդ բաղադրիչը՝ գործնական հմտությունների զարգացումն է խնդիրների լուծման ձևաչափով: Ուսանողներին կառաջարկվեն ոլորտին համարժեք ֆինանսատնտեսական իրավիճակներ, որոնք կպահանջեն վերլուծություն և գործնական լուծում՝ նպաստելով նրանց պրակտիկ պատրաստվածությանը: Այս բաղադրիչը կկազմի վերջնական գնահատականի 15%-ը: Երրորդ բաղադրիչը՝ համակարգչային թեստային քննությունն է, որը միտված է ուսուցման ամբողջական ցիկլի շրջանակում ձևավորված տեսական գիտելիքների ստուգմանը: Այս բաղադրիչը կկազմի գնահատականի 65%-ը: Նոր գնահատման համակարգը կառուցված է ուսանողակենտրոն ուսուցման սկզբունքների վրա՝ ներառելով ինտերակտիվ մեթոդներ, ժամանակակից ուսուցման տեխնոլոգիաներ և ծրագրային գործիքներ, ինչպիսիք են SPSS, C1 և MedSoft:

Այս գնահատման համակարգը նպատակ ունի ապահովել ուսումնական գործընթացի արդյունավետությունն ու բարձր որակը՝ նպաստելով ուսանողների մասնագիտական պատրաստվածության և գործնական հմտությունների ձևավորմանը: Այն միտված է ստեղծելու միջավայր, որտեղ ուսանողները կզարգացնեն իրենց թե՛ տեսական գիտելիքները, թե՛ գործնական հմտությունները՝ դառնալով մրցունակ մասնագետներ:

ՀՏԴ՝ 61(071.1):004.8;371.3

«ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ԴԵՐԸ ԵՎ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԹՎԱՅԻՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ (E-UNIVERSITY) ՆԵՐԴՐՈՒՄ

Քոչարյան Ս.Պ.*, Հունևսյան Լ.Ս., Արիստակեսյան Ռ.Ա., Սոսյան Վ.Գ., Ավետիսյան Լ.Ռ.
Էլ. փոստ՝ seyran.kocharyan@gmail.com

Բանալի բառեր՝ Էլեկտրոնային համալսարան, արհեստական բանականություն, կրթական գործընթաց, կառավարման թվային մեթոդներ:

ԵՊԲՅ-ի ներկայիս մարտահրավերները

- ◆ Օգտատերերի սահմանափակում: Ուսանողների և աշխատակիցների թվի աճին զուգընթաց, առկա կապի թողունակությունը կարող է չհամապատասխանել թվայնացման գործընթացով պայմանավորված նախաձեռնություններին:
- ◆ Հնացած համակարգեր: Որոշ դեպքերում բուիը դեռևս աշխատում է հին կամ մասնակի ավտոմատացված համակարգերի վրա, որոնք դժվարացնում են նոր տեխնոլոգիական լուծումների ներդրումը:
- ◆ Տվյալների անվտանգություն: Բժշկական բուիի պարագայում խնդիր է առաջանում պահպանել ոչ միայն ուսումնական, այլև, որոշ դեպքերում, բժշկական տեղեկություններ, ինչն ավելի բարձր պահանջներ է դնում անվտանգության առումով:

Կրթական գործընթացի կառավարման թվային գործիքներ

- ◆ Առցանց դիմում և հայտի հաշվառում: Թղթային դիմումների փոխարեն ուսանողները կարող են առցանց լրացնել հայտերը, ստանալ ավտոմատ պատասխաններ կամ ծանուցումներ:

- ◆ Դասացուցակի ավտոմատ գեներացում (Timetabling): Արդյունքում կարգավորվում են լսարանների և խմբերի բաշխումները և դասավորվածությունները:
- ◆ Էլեկտրոնային վարկանիշային գիրք: Մշտապես թարմացվող թվային բազայում պահվում են ուսանողների առաջադիմության տվյալները:

Ավանդական և թվային կառավարման մեթոդների համեմատություն

- ◆ Տվյալների վերահսկելիություն: Ֆիզիկական փաստաթղթաշրջանառությունը ներառում է մի շարք ռիսկեր, օրինակ՝ սխալվելու հավանականություն, կորուստ, միջնորդ թվային փաստաթուղթը հեշտ տեսանելի է, արագ է գտնվում և արխիվացվում:
- ◆ Շփման արդյունավետություն: Չանազան ծանուցումները, որոնք նախկինում փակցվում էին հայտարարությունների ցուցատախտակին, այժմ կարող են տեղադրվել առցանց հարթակում և անմիջապես հասանելի լինել բոլորին:
- ◆ Ժամանակի և ծախսերի խնայողություն: Ինքնաշխատ համակարգերը կրճատում են թե՛ մարդու կողմից թույլ տրված սխալները, թե՛ կրկնակի գործողությունները:

Ուսանողակենտրոն ուսուցում և անհատականացված կրթություն

Թվային մեթոդները հնարավորություն են տալիս վերլուծել ուսանողի առաջադիմությունը և համապատասխանաբար

հարմարեցնել ուսումնական պլանը: Ուսումնական պլանից հետ մնացող ուսանողը կարող է ստանալ հավելյալ առաջադրանքներ, մինչդեռ բարձր առաջադիմություն ունեցողը կարող է ուսումնասիրել ավելի բարդ նյութեր:

Տվյալների հավաքագրում և վերլուծություն՝ հետևել ուսանողների առաջադիմությանը, գնահատել դասավանդման մեթոդների արդյունավետությունը և կատարել ռազմավարական փոփոխություններ:

Թվային համակարգի ընթացիկ առավելություններ

Նախագուշակող համակարգեր, որակի բարելավում թվայնացման՝ թվային փոխակերպման միջոցով, ակադեմիա-

կան չափանիշներ և հավատարմագրում, շարունակական զարգացման հեռանկար, հետադարձ կապի մեխանիզմներ:

Թվայնացումը փուլ առ փուլ զարգացող գործընթաց է: Յուրաքանչյուր ներդրում կարող է բացահայտել հերթական բարելավման անհրաժեշտությունը: Ուստի, պետք է մշտապես վերագնահատել թիրախները և ներդնել նորարարական լուծումներ, որոնք համապատասխանում են և՛ ուսանողների, և՛ ակադեմիական միջավայրի պահանջներին:

ԵՊԲ էլեկտրոնային համալսարան ծրագրի ներդրման գործընթացը թվայնացման ճանապարհային քարտեզի համաձայն անցել է 3-րդ փուլ:

ՀՏԴ՝ 617(072:61(071.1)

ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՅՈՎՄԱՆ ՀԻՄՆԱՅԱՐՑԵՐԸ ԵՎ ԱՐԴԻ ՍԱՐՏԱՅՐԱՎԵՐՆԵՐԸ

Օրդույան Ս.Լ.*; Հակոբյան Է.Կ.

ԵՊԲՀ, օպերատիվ վիրաբուժության և տեղագրական անատոմիայի ամբիոն

Էլ. փոստ՝ s_orduyan@mail.ru

Բանալի բառեր՝ վիրաբուժական կրթություն, վիրաբուժական հմտություններ, տեսական ուսուցում, շրջված դասարան:

Վիրաբուժական կրթական ծրագրերը կարող են տևել մի քանի տարի և պահանջում են ուսանողից խոր գիտելիքներ, ամբողջական պատասխանատվություն և պատրաստակամություն մշտապես մնալ ուսման գործընթացում: Այս հարցում կարևոր դեր ունի կրթական ծրագրերի ճիշտ կազմակերպումը, արդյունքների ստացումը և դրանց արդյունավետության ճիշտ գնահատումը: Ավելի կարևոր են նորագույն մեթոդների մշակումները, որոնք կդարձնեն վիրաբույժների ուսուցումը ավելի արդյունավետ: Այս աշխատանքում մանրամասն ներկայացված է վիրաբուժության միջազգային դասավանդման փորձը, հիմնական մեթոդները՝ հիմք հանդիսացող վիրաբուժական հմտությունների ուսուցման և դրանց արդյունավետության գնահատման համար: Գնահատվում են վիրաբուժական կրթության

որակի ապահովման հիմնական խնդիրները և առաջացող մարտահրավերները: Այս համատեքստում ներկայացված են հիմնական սկզբունքները, որոնք պետք է ապահովեն բարձրորակ կրթությունը՝ բարելավելով հիմք հանդիսացող գիտելիքները, գործնական հմտությունները և մասնագիտական կարողությունները: Շարունակելի ներկայացված է ԵՊԲՀ օպերատիվ վիրաբուժության և տեղագրական անատոմիայի ամբիոնի բազմամյա փորձը, օգտագործված մեթոդները և ռազմավարությունները՝ ոլորտում բացերը վերացնելու համար:

Աշխատանքը վկայում է, որ վիրաբուժական կրթության որակը ապահովելու համար անհրաժեշտ են համալիր բարեփոխումներ, նոր տեխնոլոգիաների և կրթական մոտեցումների ներդրում, որոնք երաշխավորում են բարձրորակ մասնագետների պատրաստում հիվանդների և առողջապահության համընդհանուր շահերի համար:

ՀՏԴ՝ 611.9:61(071.1):371.3

ՎԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԱՆԱՏՈՍԻԱ ԱՌԱՐԿԱՆ, ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ, ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ԴԱՍԱԿԱՆԴՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՅԱՐՑՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Օրդույան Ս.Լ.*; Հակոբյան Է.Կ.

ԵՊԲՀ, օպերատիվ վիրաբուժության և տեղագրական անատոմիայի ամբիոն

Էլ. փոստ՝ s_orduyan@mail.ru

Բանալի բառեր՝ կլինիկական անատոմիա, տեղագրական անատոմիա, համակարգային անատոմիա, վիրաբուժություն, ճառագայթային ախտորոշում, կլինիկական պրակտիկա:

Աշխատանքը նվիրված է կլինիկական անատոմիային, որպես կարևոր դիսցիպլինա բժշկական կրթությունում: Ներկայացվում են հիմնական նպատակներն ու խնդիրները, որոնք դրված են կլինիկական անատոմիայի դասավանդման առջև, ինչպես նաև նրա նշանակալի դերը մասնագետների պատրաստման մեջ, հատկապես վիրաբույժների: Մասնավորապես ուշադրություն է դարձվում դասավանդման առանձնահատկություններին, որոնք ներառում են տեսական գիտելիքների ինտեգրումը գործնական հմտությունների

հետ, որոնք անհրաժեշտ են հաջող կլինիկական պրակտիկա վարելու համար: Վերլուծվում են դասավանդման մեթոդները, որոնք ներառում են ժամանակակից տեխնոլոգիաների, օրինակ՝ ռադիոլոգիական դիագնոստիկայի օգտագործումը, մարդու մարմնի տարածքային կազմակերպվածությունը հասկանալու բարելավման համար: Աշխատանքում շեշտվում է կլինիկական անատոմիայի կապը այլ դիսցիպլինաների, օրինակ՝ օպերատիվ վիրաբուժության և տեղագրական անատոմիայի հետ, որպեսզի խորացվի նյութի յուրացումը և բարձրանա ապագա բժիշկների պատրաստման արդյունավետությունը: